

Ladonja

Vjerski informativno-kulturni list

**Proslava Dana pobjede
i domovinske zahvalnosti**

Župna crkva sv. Lovre u Premanturi

Župnu crkvu sv. Lovre u Premanturi počeli su graditi 1632., kada je osnovana samostalna župa, odvajanjem od Pomera, a posvećena je 1664. Prvi je župnik bio Miho Slipčević.

U crkvi se nalazi pet drvenih rezbarenih pozlaćenih polikromiranih oltara sa skulpturama: glavni oltar nastao je oko 1640., ostali nakon 1659., a drveni rezbareni bratovštinski znak i procesijsko raspelo potječu iz 12. st. Zvonik na trgu ispred crkve, visok 27 metara, podignut je u 19. st.

U davnim vremenima Premantura je bila znana kao Capo di Pola, da bi je Rimljani nazvali Promunturium Pitalicum. Od 5. st. ovo područje pripadalo je pulskim biskupima; Mlečani uspostavljaju svoju vlast 1331., kasnije je Premantura dio naselja Pomer. Kraj je opustošen epidemijama kuge u 15. i 16. st. Na pusto područje Premanture najprije su 1561. bezuspješno doseljeni ljudi iz Bologne (usprotivili su se pulski nobili i građani), a 1585. svoje je obiteljsko gnijezdo ovdje savilo osam obitelji iz zadarskog područja koje su pobegle pred turskom najezdom.

Fra Ljudevit Anton Maračić nedavno je u rodnom mjestu predstavio monografiju „Crkva u Premanturi“. To je velik doprinos upoznavanju župne crkve i svećenika koji su djelovali u tom najjužnijem dijelu Istre ili su ovdje rođeni (1922. godine ovdje je rođen i biskup u miru mons. Antun Bogeticć).

Župom sv. Lovre u Premanturi upravlja vlč. Joel Catary.

Spomendani

2. kolovoza, Porcijunkula (Rim) – fratri u Pazinu; u Porcijunkuli, mjestu kraj Asiza, sv. Franjo doživio obraćenje 1208. Tu je preminuo. Papa Horacije III. udjelio poseban oprost svima koji posjeti crkvu Gospe od Andjela 2. kolovoza te se ispovjede; poslije se taj oprost protegnuo na sve franjevačke crkve.

3. kolovoza, Sv. Stjepan – župa Motovun.

5. kolovoza, Gospa Snježna – župa Materada.

6. kolovoza, Sv. Petar u Okovima – župa Barat.

10. kolovoza, Sv. Lovro – župe Sv. Lovreč Labinski, Lovrečica, Premantura.

15. kolovoza, Velika Gospa/ Uznesenje BDM – župe Buzet, Cerovlje, Paz, Poreč, Pula (katedrala), Sv. Marija na Krasu, Vrh.

16. kolovoza, Sv. Rok – župe Črnica, Fuškulin, Galižana, Muntrilj, Nova Vas Porečka, Rakotule.

17. kolovoza, 1959. preminuo vlč. Ante Gerolami, rođen 1870. u Cresu, zaređen

1893., službovao u Marčani, Fuškulini, Valturi.

19. kolovoza, 2002. preminuo vlč. Mirko Štoković, rođen 1926. u Režancima, zaređen 1951., službovao u Barbanu, Trvižu, Motovunskim Novakima i Galižani, povremeno u Bermu, Kašćergi i Zamasku.

20. kolovoza, Sv. Bernard – župa Funtana.

22. kolovoza, 1968. preminuo vlč. Ivan Ciceran, rođen 1916. u Barbanu, zaređen 1941., službovao u Labinu, Ližnjalu, Materadi.

24. kolovoza, Sv. Bartol – župe Roč, Tupljak; obljetnica mučeništva sluge Božjeg Miroslava Bulešića, 1920. – 1947.

28. kolovoza, Sv. Pelagije – župa Novigrad.

29. kolovoza, Glavosjek Ivana Krstitelja ; 1988. preminuo vlč. Ivan Marija Žufić, rođen 1914. u selu Pulići (Pazin), zaređen 1939., službovao u Brestu, Slumu, Katinari (Trst), Sv. Petru u Šumi, Lindaru, Pićnu, Labinu, Raši, Sv. Martinu, Skitači, Rapcu.

Dobrodošlica sudionicima Olimpijskih igara

Izražavajući dobrodošlicu sportašima koji su stigli u London na službeno otvaranje 30. olimpijskih igara, westminsterski nadbiskup Vincent Nichols zaželio je da Olimpijske igre budu novo i obnovljeno prijateljstvo u kojem valja kovati mir i dublje uzajamno razumevanje u cijeloj ljudskoj zajednici. Mi, londonski kršćani, zajedno s uglednicima drugih vjera, izražavamo sportašima iz cijelog svijeta dobrodošlicu u naš grad na 30. olimpijske igre, zaključio je nadbiskup Nichols.

Katolička Crkva u Velikoj Britaniji uspostavila je poseban Ured koji će koordinirati njenim aktivnostima tijekom Olimpijskih i Paraolimpijskih igara. Aktivnosti uključuju i ekumensku

olimpijsku inicijativu „Više od zlata“, osmišljenu nakon Olimpijskih igara u Barceloni 1992.

Ujutro, 27. srpnja, sve su kršćanske crkve istodobno crkvenim zvonima u Londonu izrazile dobrodošlicu sportašima, turistima i svima koji sudjeluju u tome izvanrednom događaju da im pomognu vlastito srce uzdići Bogu, istaknuo je o. Federico Lombardi, ravnatelj Tiskovnoga ureda Svete Stolice.

Molimo da Olimpijske igre u Londonu budu istinsko iskustvo bratstva među narodima Zemlje, zaključio je Lombardi, prenosi Radio Vatikan.

Blagdan Marijina uznesenja i današnje društvo

Marijina nas svetišta pozivaju da izađemo iz svakidašnje kaljuže i da uziđemo u Dom Gospodnji i svoju gladnu i opustošenu dušu nahranimo vjerom!

Piše Zdenka JELAČIĆ

Znamenje veliko pokaza se na nebu: žena zaodjenuta suncem, mjesec joj pod nogama, a na glavi vjenac od dvanaest zvijezda!” Ovim stihovima iz Knjige Otkrivenja počinje liturgija svetkovine Velike Gospe. Žena – majka, odjevena suncem sama je ljepota, blagost, dobrota; darovateljica novog Života. Na drugoj pak strani jezoviti zmaj s ognjem i plamenim jezicima sve posjeduje, osim ljubavi, života! Žena daruje živote za dobrobit čovječanstva; zmaj obuzet idejom smrti i ubijanja, vreba samo kako ubiti i proždrijeti dijete. Jezoviti zmaj i danas vreba kao ubiti i proždrijeti dijete, napose nerođeno dijete u fazi embrija dok ga se zamrzava na -196 stupnjeva te ga se nakon određenog vremena može uništiti! Međutim, taj zmaj ne vreba samo dijete, već svakog čovjeka nudeći mu lažnu slobodu u kojoj može činiti što želi, pa i nerođenome život oduzeti. Zmaj se nadvio nad hrvatskim društvom i pokušava hrvatski narod otregnuti od stoljetnog zagrljaja Žene – majke koja je darovateljica života i ljubavi!

Hodočašće vjere

Uz blagdan Velike Gospe postavimo si pitanje: u čijem se zagrljaju nalazi moje tijelo i duša? Žene – majke ili zmaja!? Kako bismo mogli stvari ispravno vidjeti, priključimo se milijunskim hodočasnicima koji će uz Veliku Gospu izaći iz svojih kuća, svoga egoizma, zatvorenosti, i podići u Božju kuću, kuću molitve, ljubavi, praštanja. Istrgnimo preko sakramenta isповijedi svoju dušu od zmaja koji u nama živi i nahranimo se svetom pričešću kako ne bismo podlegli zamkama zloga! Pružimo svoju ruku, duh, dušu našoj nebeskoj Majci Mariji i slijedimo je u svetosti i povjerenju prema Bogu, kako

“Uznesenje Marijino”; slika s glavnog oltara varaždinske katedrale

bismo zadobili zdravlje duše i tijela, ali i zdravlje za obitelj, brak, dijete, ili za nekog bolesnika, ili pak utjehu za svoju rasplakanu dušu.

Na Veliku Gospu bezbrojni ljudski stanovi ostaju prazni, a Marijini i Božji puni. To je neka vrsta preseljenja iz ljudskog u božansko, prijelaz našeg hrvatskog naroda, njegovih vjerničkih, kršćanskih predstavnika iz nemoći ljudskog života u svemoć Božjega. To je, zapravo, izlazak iz bezača i ulazak u nadu. To je spajanje neba i zemlje. Marija je svojim uznesenjem zemlju spojila s nebom.

Mario, izvuci me iz kaljuže ovog svijeta!

Današnje elite hrvatskog društva pokušavaju biti „napredne“ ozakonjujući sve želje i čežnje modernog zmaja ne vodeći računa o stoljetnoj vjeri i opredijeljenosti ovog naroda. Tko je zato kriv? Pokušavamo svoju građansku i vjersku odgovornost, poput Adama, prebaciti na Eva, drugoga.

Sad su svi krivi, a mi smo govorili „o grijehu struktura“; možda svojim autoritetom ušutkivali one koje su poput proroka ukazivali na nemoralnost nekih čina. Danas svi zajedno živimo u kaljuži iz koje nas jedino može izvući, kao i toliko puta tijekom povijesti, vjera u Boga uz nebeski zagovor Majke Marije! Marija nam daje primjer da u jednostavnosti i poniznosti, ali u punoj slobodi i dubokoj vjeri prema Bogu budemo izvađeni iz svakidašnje kaljuže i da naša duša, pa onda i tijelo, ne trune u raljama ovozemaljskog zmaja, nego da već sad naša duša stremi prema nebeskim visinama i da na kraju života bude u Marijinu društvu.

Marijina nas svetišta pozivaju da izađemo iz svakidašnje kaljuže i da uziđemo u Dom Gospodnji i svoju gladnu i opustošenu dušu nahranimo vjerom! Uskliknimo s Psalmistom: „O Bože, ti si Bog moj: gorljivo tebe tražim; tebe žđa duša moja, tebe želi tijelo moje, kao zemlja suha, žedna, bezvodna.“ (Ps 63).

Pokrenuo Antun Hek, od lipnja do listopada 1972. listić – prilog obiteljskog časopisa Kana, samostalno izlazi od Božića 1981.

Osnivač

Biskupski ordinarijat Porečke i pulske biskupije

Glavni urednik

Željko Mrak

Uredništvo
 Blaž Bošnjaković
 Robert Buršić
 Ana Cvitan
 Ilija Jakovljević
 Tomislav Milohanić
 Željko Mrak

Adresa uredništva

Jurja Dobrile 1, 52400 Poreč
 tel: 052/429-034
 fax: 052/429-039
 ladonja@biskupija-porecko-pulska.hr

List izlazi 12 puta godišnje

Rukopise i fotografije ne vraćamo

Grafičko i likovno oblikovanje
 Marijan Markežić

Grafička priprema
 Gabrijel Erman
 Tomislav Erman

Tisak/Nakladnik
 Josip Turčinović d.o.o., Pazin

Žiro račun
 2380006-1147003243

Devizni račun
 ESB: CHR22 70010000-09166144
 IBAN: HR7324020061100107336

UDK ISSN
 282 : 379.8

ISSN 1330-5018

Naslovnica: Proslava blagdana Gospe Snježne u Šumberu

Sadržaj

Crkvena godina

Blagdan Marijina Uznesenja i današnje društvo

Blaženik sutra

20/21

Godina vjere

Sloboda

5

Kronika

Svećeničko ređenje u pulskoj prvostolnici

6

Proslava blagdana sv. Ane i sv. Joakima

7

Križni put do najljepšeg vidikovca u Istri

8

Ljudski život ne može biti

cijena ničijih "prava"

9

Proslava blagdana sv. Petra i Pavla u Puli

10

Pula proslavila blagdan sv. Tome

11

12-14

Zlatomisnik

Ivan Štoković

Proslavljenia sv. Marija Magdalena

15

Proslava Dana pobjede i domovinske zahvalnosti

16-18

Hodočašće udruge „Zavjet“ u Lanišće

19

Najbliža svjedokinja uz

žrtvu vlč. Miroslava Bulešića

Kronika

Posjet Cenacolu – Gradu radosti

22

Politika i društvo

Ovo je već zastrašujuće i opasno

23

Kultura

Naš kanat je lip u znaku biskupa Dobra

24

DHK o položaju hrvatskog jezika

25

Hrvatska Istra

Biskup Dobrila –

doktorska disertacija

26/27

Feljton

Crkva u Istri u poraću

28/29

Savjeti

Ateroskleroza

30

Beside

Ćakule pod ladonjom

31

Sam nas je Bog spasio i bio s nama

Zagrebački pomoćni biskup mons. Ivan Šaško u misi za Domovinu 5. kolovoza u homiliji je, među ostalim, naglasio:

Kada smo mislili da ne postoji čaša gorčine koju hrvatski čovjek nije ispiio, doživjeli smo da je sve što smo sanjali, nastojali, za čim smo čeznuli i oduševljeno pribavili nestajalo pod udarima mržnje i moći osvajača. Govorili su nam što nam je uopće trebala težnja za slobodom, za pravednošću i istinom. Ionako znate da je domoljubje tlapnja, da veliki uvijek iskoriste male, da se politička poigrava životima naivnih...

I nisu prestali to isto govoriti do danas, vraćajući nam i pogled i korake prema onome što su nazvali punim loncima. No, i danas ima dovoljno onih koji obećaju, štoviše prigodno jamče da će nam biti bolje, ali nam nisu prethodno rekli što je za njih dobro, koja je konačna mjerda dobra. Ne govore jasno što im znači život čovjeka, nad čime plaću i čemu se radiju; ne govore u što vjeruju i za što su spremni sebe izložiti. Kažu da će biti bolje, ali istodobno unose strah, nesigurnost, kako bi stari lunci izgledali još privlačniji...

Oslabadajući domovinu toliko se puta čulo da nas je sam Bog

spasio i bio s nama. U sedamnaest godina postojali su mnogi kojima se taj odgovor nije svidao. Sve su događaje sveli na političko dogovaranje, na ljudsko umijeće, na omjere snaga i okolnosti, na prepravljanje svojih životopisa... U sedamnaest je godina bilo puno onih koji su očite znakove Božjega otajstva željeli svesti na poznatost i obećavali privlačna obilja kruha, dok su nam najizvrsniji sinovi i kćeri naše domovine govorili da trebamo živjeti od malenoga, poniznoga dara, skupljajući svakoga dana snagu da ne bismo previdjeli Boga koji želi hodati s nama.

Sloboda

Kršćaninov je identitet najbolje očitovan u njegovoj slobodi, ne u bijegu od svijeta, nego u dubokoj zauzetosti za svijet i potrebe drugoga. Drugi je granica moje slobode, i moja osobna sloboda prestaje tamo gdje počinje sloboda drugoga.

Piše
don Luka
PRANJIĆ

Ono "nešto" što čovjeka u bitnome određuje i tvori osnovu njegova identiteta očituje se, prije svega, u njegovoj slobodi i mogućnosti slobodnog djelovanja. Međutim, upravo u današnje vrijeme nema zlorabljenijeg pojma od slobode. O njoj se govori kao o jednoj vrhunskoj, apsolutnoj vrijednosti, kojoj je sve ostalo podložno, od državnih i moralnih zakona do slobode drugoga. Ipak, razuman čovjek brzo može uvidjeti da je takva prezentacija slobode samo jedna poprilično prozirna farsa. Drugim riječima, sloboden si biti homoseksualac, pobaciti dijete, izabrati eutanaziju, ali nisi sloboden biti sit, zdrav, ustati protiv nepravednog političkog režima, i kao najgore, nisi sloboden isповijediti svoju vjeru i moralna uvjerenja. Sloboda ne znači da je dopušteno sve što godi, pa i zlo. Prava je sloboda, naprotiv, izuzetan znak Božje slike u čovjeku. Bog daje čovjeku mogućnost da se slobodno opredijeli za Njega i dođe do potpunog blaženstva i savršenstva. Jedino u tom stanju čovjek postaje potpuno sloboden i ostvaruje puninu svoga ljudskog bića. Nažalost, otuđeni čovjek postmoderne, svoju iskonsku i nezasitnu težnju za srećom traži u prolaznim svjetovnim stvarima, i umjesto da od njih postaje sloboden, upravo ga one zarobljuju. Kršćanin nasuprot tome jasno shvaća da mu je ontološko mjesto u Bogu. On je oslobođen od

svijeta i sloboden za Boga, da ga ljubi svim svojim bićem. Kršćaninova je sloboda eshatološka, sloboda buduće nade i ljubavnog zajedništva sa Stvoriteljem. No to ne znači da je sanjarska; utemeljena na Isusovim moralnim zahtjevima, ona je i posrednička. Kršćanin ne traži slobodu prvenstveno za sebe nego za druge, za one najmanje, te na taj način kristijanizira svijet. Tako kršćanin postaje svjetlo, kvasac i sol zemlje. Kršćaninov je identitet najbolje očitovan u njegovoj slobodi, ne u bijegu od svijeta, nego u dubokoj zauzetosti za svijet i potrebe drugoga. Drugi je granica moje slobode, i moja osobna sloboda prestaje tamo gdje počinje sloboda drugoga. Sveti Augustin reče: *ljubi i čini što hoćeš*, i mnogi se rado pozivaju na te njegove riječi. Koliko god lijep i sladak bio dar slobode kojim nas je Tvorac počastio, On za nas predstavlja i teret. Lijepo je moći birati između dobra i zla, ali je to isto tako i teško. Čovjek ponekad pozavidi anđelima čija je sloboda puno lagodnija. Iako osobna i slobodna bića, njihovo opredjeljenje za dobro je neopozivo, njihov "da" Bogu je definitivan i vječan, lišen dimenzije vremena, kao što je i "ne" palih anđela konačan. Kod nas je druga priča, mi kao ljudi izabiremo iz dana u dan, opterećeni teškim bremenom vremenitosti, izmjenjući odgovore "da", "ne" i "možda". Ali, uslijed teškoće i surovosti ove svakidašnje borbe, vjerujemo da će pobjeda biti slađa i nagrada veća.

birati između dobra i zla, ali je to isto tako i teško.

Ipak, moramo biti krajnje oprezni s uporabom ove Augustinove teze o "ljubavnoj anarhiji". Bolje rečeno, ako naša ljubav nije savršena, a ona to često nije, sigurnije je našu osobnu slobodu i svako naše djelovanje koje iz te slobode proizlazi podložiti moralnim i etičkim normama. Tako zasigurno nećemo našteti nikome. Koliko god lijep i sladak bio dar slobode kojim nas je Tvorac počastio, On za nas predstavlja i teret. Lijepo je moći birati između dobra i zla, ali je to isto tako i teško. Čovjek ponekad pozavidi anđelima čija je sloboda puno lagodnija. Iako osobna i slobodna bića, njihovo opredjeljenje za dobro je neopozivo, njihov "da" Bogu je definitivan i vječan, lišen dimenzije vremena, kao što je i "ne" palih anđela konačan. Kod nas je druga priča, mi kao ljudi izabiremo iz dana u dan, opterećeni teškim bremenom vremenitosti, izmjenjući odgovore "da", "ne" i "možda". Ali, uslijed teškoće i surovosti ove svakidašnje borbe, vjerujemo da će pobjeda biti slađa i nagrada veća.

Sveti Augustin

Svećeničko ređenje u pulskoj prvostolnici

PULA U subotu 9. lipnja u pulskoj katedrali Uznesenja Blažene Djevice Marije mons. Dražen Kutleša, porečki i pulski biskup koadjutor, zaredio je za svećenike trojicu đakona iz Biskupijskog misijskog sjemeništa Redemptoris Mater u Puli. Za Tršćansku biskupiju zaređen je Angelo Alomoto iz Ekvadora, a za Sarajevsku nadbiskupiju zaređeni su Alberto Zornada iz Italije i David Trujillo iz Ekvadora. U svečanoj misi ređenja uz predslavitelja, mons. Kutlešu, koncelebrirali su: biskup u miru Antun Bogetic, rektor pulskog sjemeništa preč. Piergiorgio De Angelis, rektor sarajevskog sjemeništa Redemptoris Mater preč. Michele Capasso, rektor tršćanskog istoimenog sjemeništa mons. Janez Oberstar te šezdesetak svećenika iz Hrvatske, Italije i Ekvadora, a u ime biskupija gdje će ređenici biti inkardinirani nazočili su: nadbiskup Tršćanske biskupije mons. Giampaolo Crepaldi i, u ime Vrhbosanske nadbiskupije, osobni tajnik vrhbosanskog nadbiskupa kardinala Vinka Puljića preč. Davor Topić. *Današnje evanđelje, koje nam progovara prispodobom o udovici i farizejima, sadrži izvanredno prikladnu poruku za prigodu svećeničkog ređenja,* rekao je na početku homilije mons. Kutleša. Spomenuvši želju i inzistiranje farizeja da ih se pozdravlja s posebnim častima, biskup je upozorio na pretjeranu želu za poštovanjem koja može predstavljati opasnost i suvremenom kleru. No, Bog želi prije svega uzvisiti male i ponižne, što i jest jedna od temeljnih poruka kršćanstva. Biskup je u nastavku primjerom udovice

Ređenje u pulskoj katedrali

koja je u hramske kutije za sakupljanje milodara ubacila dva mizerna novčića pojasnio temeljnju vrijednost i smisao darivanja. *Vrijednost dara leži prije svega u određenom žrtvoranju,* rekao je biskup, *i što je naše odričanje zbog darivanja veće to je dar vrijedniji, neovisno o veličini samoga dara, jer, nadodao je, ljudi su uobičajeno navikli davati od svojega suriška, a udovica u biblijskoj prispodobi, iako neznatno, dala je više od svih jer je to bio sav njezin imetak.* Uz čestitke novoređenicima i njihovim obiteljima, mons. Kutleša spomenuo

je kako mu je to prvi put da zaređuje u sveti red prezbiterata – na što je dobio jedan spontani dugi pljesak. A odmah zatim drugi gromoglasni pljesak uslijedio je kao odgovor na riječi: „*Ovom prigodom želim izraziti posebnu zahvalnost jednoj osobi bez koje ne bi bilo ovog današnjeg slavlja – biskupu u miru Antunu Bogeticu koji je osnovao pulsko sjemenište.*“ Svečanost je završila mladomisničkim blagoslovom. (G. KRIZMAN)

Katolička knjižara “Sveti Mauro”

Na blagdan Gospe Karmelske sakralna radnja i Katolička knjižara “Sveti Mauro” iz Poreča započela je svoj ponovni rad na novoj adresi. U neposrednoj blizini trga J. Rakovca u Ulici Vladimira Gortana br.5. na broju tel.432-446. Djeluje već punih osam godina te svojim radom i požrtvovnošću pruža svećenstvu, vjernicima i laicima zapadnog dijela Istre vjersku literaturu, devocionalije, potrepštine za sv. sakramente te opremu za crkvenu liturgiju i vaš dom. (F. L.)

Unutrašnjost novouređenog prostora

Proslava blagdana sv. Ane i sv. Joakima

ČERVAR Blagotvorna hladovina raskošnih krošnja višestoljetnih hrastova i pinija nadvila se nad nekoliko stotina okupljenih vjernika kraj crkvice sv. Ane u Červaru na proslavi Marijinih roditelja Ane i Joakima, u vrelo prije podne 26. srpnja. Na početku euharistijskog slavlja dobrodošlicu i pozdrav uputio je porečki župnik Željko Zec. Uz njega i domaćeg sina vlč. Rikarda Lekaja, predvoditelja službe Božje, koncelebrirao je mons. Marijan Bartolić, koji je ovdje u funkciji župnika upravitelja, te vlč. Mato Drljo i vlč. Mato Križić, svećenici u inozemnoj pashi. U ovom pitoresknom i posebno inspirativnom prirodnom ambijentu već se uvriježila praksa da euharistijsko slavlje predvodi mladomisnik ili neki od mlađih svećenika ovoga kraja. Misu su uveličali svojim pjevanjem mlađi pjevači i ministranti.

Spomenuvši se svete majke Ane i svetoga oca Joakima, roditelja naše Gospe, Majke Marije, koji u vjerničkoj tradiciji hrvatskog naroda zauzimaju istaknuto mjesto te su mnoge crkve i kapele posvećene njima, kao mjesta hodočašća i molitvenih okupljanja, predvoditelj euharistijskog slavlja vlč. Rikardo Lekaj istaknuo je na početku svoje propovijedi da smo mi danas taj narod koji hodočasti u ovo sveto mjesto. „Mnoge žene hodočastile su ovdje, prikazivale su svoje nakane i molitve da im Bog po zagovoru sv. Ane podari dar života. Zahvalni smo za sve majke i očeve, bake i djedove, koji su najveća dragocjenost i životna snaga naše povijesti. Bog nas je preko njihove otvorenosti darivao novim životima djece koju su oni prihvatači, rađali, podizali i čestito odgajali. Vje-

Okupljeno mnoštvo na proslavi u Červaru

rovali su da su djeca najveći Božji blagoslov, najveće bogatstvo naroda. Ovaj dan poziva da se ugledamo u sv. Anu i sv. Joakima, koji su živjeli u molitvi, u predanju; sveti roditelji odgajali su Mariju u vjeri da vrši Božju volju, da uvijek na Božji poziv odgovara da. Ne živeći evanđelje, mnogi su danas Bogu rekli ne“, nastavio je propovjednik. „Živimo u vremenu kada se gasi obitelj, najveća svetinja naroda i društva, svi novi zakoni idu protiv obitelji, protiv života. Mnogi se danas stavljaju iznad Boga, mnogi se danas igraju Boga, idu protiv Boga, protiv naroda; vlada duh različitih ideologija. Nažalost, naše su obitelji danas postale poput hotela; nema zajedništva, nema molitve, danas mnogi ne ručaju zajedno, mnogi u obitelji danas ne razgovaraju, roditelji danas zbog trke za materijalnim nemaju vremena razgovarati, prenositi vjeru svojoj djeci. Brat, sestra, otac, majka,

prijatelj mnogim su mladima danas Facebook, internet...“ Iznevješi svoja iskustva s mladima koji istinski želježaju za Bogom, vlč. Lekaj istaknuo je u nastavku homilije da kršćani imaju što ponuditi svijetu, a poseban je zadatak i dužnost iskreno se odnositi prema mladima kao prema onima u kojima je cijela budućnost. Naveo je primjer Majke Terezije iz Kalkute, koja je živjela svetost svakoga dana u služenju najpotrebnijima; snagu vjere blaženog Ivana Pavla II. koji je vjeru primio od svojih roditelja, posebno od svoga oca, gladajući ga kako često klečeći moli; snagu vjere budućeg blaženika sluge Božjega Miroslava Bulešića, našega svećenika mučenika, koji je vjeru primio od svoje majke Lucije. Propovijed je vlč. Lekaj zaključio zazvavši na sve okupljene vjernike blagoslov i zagovor sv. Ane i sv. Joakima. (T. M.)

Sazreli u vjeri

VIŽINADA Tijekom svečanog euharistijskog slavlja uz koncelebraciju još trojice svećenika, u Vižinadi je biskup Porečke i Pulskog biskupije mons. Ivan Milovan podijelio sakrament svete potvrde. Dvadeset sedam učenika sedmog i osmog razreda Područne osnovne škole u Vižinadi, župa

Vižinada i Ritošin Brig, primilo je taj sakrament. Tijekom prošle i ove godine novi su krizmanici školskim i župnim vjeronaukom i osobnom zauzetosću spoznali mnoga iskustva vjere, opredijelili se za predanost Bogu i usmjerenost da puninom vjere obogate život u koji ulaze. Vrijedno je

napomenuti da su župe Vižinada i Ritošin Brig male župe i da je ovo najveći broj djevojčica i dječaka kojima je sakrament svete potvrde podijeljen u posljednjih desetak godina. (Slavko LEDIĆ)

Imenovanja i razrješenja u Porečkoj i Pulskoj biskupiji

POREČ Mons. Dražen Kutleša, biskup Porečke i Pulsko biskupije, svojim dekretima u ovoj godini imenovao na nove službe ili razriješio dosadašnjih službi sljedeće svećenike: vlč. Nikola Mladineo imenovan je prefektom studija na Visokoj teološkoj školi Sjemeništa Redemptoris Mater u Puli. Vlč. o. Ivan Fuček. D. I. imenovan je duhovnikom u Sjemeništu Redemptoris Mater u Puli. Vlč. Atilije Krajcar razriješen je službe župnika župa Karoča i Rakotule i umirovljen je, boraviti će u Svećeničkom domu „Betanija“ u Puli. Vlč. Josip Kalčić razriješen je službe župnika župe sv. Andrije u Gradini, a na njegovo mjesto imenovan je vlč. Lino Zohil, župnik iz Vrsara. Vlč. Ivica Kordić razriješen je službe ravnatelja Pazinsko kolođa,

a na njegovo mjesto imenovan je vlč. Alejandro Castillo. Vlč. Josip Peteh razriješen je službe suradnika u odgoju u Pazinskom kolođu, upravitelja župa Karoča i Rakotule te je imenovan župnikom župa Karoča i Rakotule, a ostaje i dalje župnim vikarom u Motovunskim Novakima. Vlč. Maksimilijan Ferlin razriješen je službe župnika župa Stari Pazin i Sv. Lucija, a imenovan je suradnikom u odgoju u Pazinskom kolođu. Vlč. o. Mate Trinajstić razriješen je službe župnika u Rovinjskom Selu, a na njegovo mjesto imenovan je vlč. o. Ivo Sadrić. Vlč. o. Stanko Škunca razriješen je službe župnog vikara župe sv. Antuna u Puli, a na njegovo mjesto imenovan je vlč. o. Nikica Devčić. Vlč. David Klarić vraća se u Biskupiju nakon razrješenja kapelanske službe u

Vojnom ordinarijatu RH, imenovan je župnikom župa Stari Pazin i Sveta Lucija. Vlč. Aleksandar Vujisić imenovan je župnim vikarom Katedralne župe Uznesenja Marijina u Puli. Vlč. Ivo Borić razriješen je službe župnika župe Lovrečica i imenovan župnikom župe Štinjan. Vlč. Željko Rajčić, župnik Brtonigle i Nove Vasi, imenovan je župnim upraviteljem župe Lovrečica. Vlč. Ivica Butković razriješen je službe župnika Štinjana, a imenovan je župnikom župa Funtana i Fuškulina. Mons. Vilim Grbac, župnik katedralne župe Uznesenja Marijina u Puli, imenovan je generalnim vikarom Porečke i Pulsko biskupije. Vlč. o. Krzysztof Rodak, pavlin, imenovan je upraviteljem župe Sveti Lovreč Pazenatički za vrijeme bołovanja župnika vlč. Josipa Kalčića. (L)

Križni put do najljepšeg vidikovca u Istri

VIŽINADA Na samom ulazu u Vižinadu nedaleko Poreča, brežuljak je Sveti Toma u narodu ovoga kraja zvan Šantomá s kojega se pruža jedan od najljepših pogleda u Istru. S vrha ovoga brežuljka, koji je nekada krasila, danas nestala crkva svetog Tome Apostola, pruža se prekrasan pogled na raskošnu ljepotu crvene i bijele Istre na jednoj, i morska prostranstva zapadne obale istarskoga poluotoka na drugoj strani. Neponovljiv doživljaj i za tijelo i za dušu.

O svemu ovome razmišljao je i velečasni Alojzije Baf, vižinadski župnik, kada je zamislio da ovo mjesto približi mnogobrojnim vjernicima na način da od podnožja Šantomá do njegova vrha izgradi postaja Križnoga puta, a na samome vrhu Kalvariju s jednim središnjim kamenim i dva drvena križa. U svojih osamdeset godina života i više od pedeset godina pastoralnog rada, velečasni Baf je izgradio, obnovio i opremio nekoliko desetaka sakralnih objekata spasivši od propadanja neprocjenjivu sakralnu i kulturnu baštinu ovoga i ostalih dijelova Istre. Postaje Križnoga puta s Kalvari-

Križni put prema brežuljku Svetog Tome

jom doprinos su, između ostalog, i valorizaciji prirodnih vrijednosti Istre što svakako nije zanemarivo za ovaj sve više turistički kraj. Četrnaest postaja Križnoga puta raspoređene su na oko 450 metara duljine. Njihove drvene križeve izradio je domaći majstor Sandro Dobrilović, slike otporne na sve vremenske prilike darovao vižinadski poduzetnik Edidio Beato, a u postavljanju trase Križnoga puta istaknuo se Romanino Balanzin. Realizaciju ovoga projekta pomogli su Općina Vižinada, njena Turistička zajednica, mnogobrojni vjernici...

Posvećenje postaja Križnoga puta u Vižinadi obavljeno je na blagdan svetog Tome Apostola, pobožnošću Križnoga

puta i koncelebriranom svetom misom koju je predvodio velečasni Željko Zec, župnik i dekan iz Poreča uz domaćeg župnika Alojzija Bafu. Pobožnosti i svetoj misi sudjelovalo je nekoliko stotina vjernika, a pojedine postaje tumačili su načelnik Općine Vižinada mr. sc. Marino Baldini, članovi Župnoga vijeća i crkvenoga zabora, ovogodišnji krizmanci, profesori područne osnovne škole, studenti i učenici.

Velečasni Željko Zec na svetu je misi istaknuo zauzetost vižinadskog župnika u provođenju ovakvih projekata, njegovom doprinosu učvršćenju vjere u župama koje vodi, što je vidljivo i u oduševljenju vjernika nazočnih ovoj pobožnosti. (Slavko LEDIĆ)

Ljudski život ne može biti cijena ničijih “prava”

ZAGREB Građanska inicijativa “I ja sam bio embrij” i udruga “Vigilare” uputili su 19. srpnja otvoreno pismo u kojem građanima i građankama Republike Hrvatske zahvaljuju na podršci, angažmanu i spremnosti u zajedničkoj borbi za zaštitu prava na život i dostojanstvo ljudske osobe od začeća do prirodne smrti. “Pokazali smo da zajedno možemo, ako se odlučimo pokrenuti i raditi za ono što nam je važno, u praktično nekoliko mjeseci okupiti i mobilizirati velik broj građana i društvenih subjekata i u javnosti snažno zagovarati kulturu života”, navodi se, između ostalog, u pismu te ističe: “Kada smo krenuli, bilo nas je nekoliko. Danas nas ima više od 133 000 s jasnim ciljem i vizijom Hrvatske kao države u kojoj svako začeto dijete ima pravo na život, pravo na tatu i mamu, države koja poštuje prava i dostojanstvo djeteta prije i poslije njegova rođenja.”

Želimo Hrvatsku u kojoj zakoni ne omogućavaju nikome “pravo na izbor” koje istodobno drugome oduzima temeljna ljudska prava. Ljudski život ne može biti cijena ničijih “prava”. Želimo Hrvatsku koja ohrabruje, potiče, pomaže i obvezuje oba roditelja da odgajaju i podižu svoju djecu. Želimo Hrvatsku koja će zagrliti, štititi i promicati obitelj kao svoj temelj, baštinu i budućnost, ističe se u otvorenom

pismu. Smatraju da model tzv. “javne rasprave”, ali i izglasavanja Zakona o medicinski potpomognutoj oplodnji govori o tome da “sadašnja saborska većina nikada nije, neće i ne namjerava otvoriti stvaran i iskren dijalog oko najvažnijih pitanja koja se tiču ljudskog života, braka, obitelji i roditeljstva, već će nastaviti s nametanjem izokrenutih vrijednosti i svjetonazora militantne manjine većini, gazeći identitet, dostojanstvo, baštinu i kulturu hrvatskog naroda.

Građanska inicijativa “I ja sam bio embrij” i udruga “Vigilare” stoga ističu: “To nam ne ostavlja druge opcije već iskoristiti pravo koje nam kao građanima daje Ustav Republike Hrvatske i referendumom srušiti ovaj zakon. To je svakako moguće napraviti jer više nismo ‘šutljiva većina’.” U nastavku podsjećaju da su ustavna tužba i referendum posljednja crta obrane koja preostaje građanima te upozoravaju da se njihova nastojanja “ne zaustavljaju na rušenju ovog lošeg zakona. Mi želimo da se u zdravstveni sustav Republike Hrvatske integriraju prirodne metode prokreacije poput Fertility-Care sustava skrbí o plodnosti i NaPro liječenja koje prepoznaju i liječe uzroke neplodnosti vodeći računa o zdravlju žene i muškarca, ali i o moralnim i etičkim dimenzijama prokreacije te da se iz državnoga proračuna financira

eduksija liječnika, zdravstvenih djelatnika i stručnih suradnika za provedbu tih metoda.”

Traže također od Ministarstva zdravlja i svih društvenih subjekata, posebno medija, da “počnu preispitivati stavove i politike koji posredno ili neposredno pogoduju umnožavanju različitih uzroka neplodnosti”, pri čemu misle na sve kasnije odlučivanje i odgađanje ulaska u brak i zasnivanja obitelji, pogubni utjecaj stresa i nezdravih načina života na ljudsku plodnost, kao i negativne posljedice korištenja različitih kontracepcijskih sredstava. To, pak, implicira uvođenje zdravstvenog odgoja u obrazovni sustav, ali “svakako ne jednog univerzalnog na izokrenutim ideološkim i svjetonazorskim osnovama vladajuće koalicije” već najmanje dva koji bi roditeljima omogućili izbor i ostvarivanje ustavom zajamčenog prava da samostalno odlučuju o odgoju svoje djece. To implicira i osmišljavanje sustavne obiteljske politike u Hrvatskoj, koja će u fokus cijelog društva staviti obitelj, a sve druge odnose urediti tako da obitelj i svaki pojedini član obitelji može neometano razviti sve svoje potencijale, ističe se u pismu i poručuje da će zagovarati “cjelovita, moralno i etički prihvatljiva rješenja, pravedne zakone i kulturu života u Hrvatskoj”. (IKA/L)

Nekadašnji maturanti iz Pazina u Oprtlju

OPRTALJ U subotu 30. lipnja nekadašnji maturanti Pazinskog sjemeništa proslavili su obljetnicu mature. Dan su započeli u Pazinskom sjemeništu sv. misom i prepričavanjem uspomena koje ih vežu za najljepšu zgradu u Pazinu. Došlo ih je 17, ostali su se zbog spriječenosti oglasili brzjavima iz zemlje i inozemstva. U toj skupini ima poduzetnika, liječnika, svećenika, čak i jedan nadbiskup, dr. Devčić. Završni dio tog susreta zaželjeli su da bude u Oprtlju. Na putu za Oprtalj posjetili su crkvu bl. Alojzija Stepinca u Škropetima. U Oprtlju ih je dočekao župnik Ante Tonči Jukopila i svečana zvonjava. Pošto su razgledali crkvu i ostale znamenitosti Oprtlja, u obližnjoj su dvorani bili počašćeni čuvenom župnikovom travaricom. Svečani je ručak bio u restoranu Dorijana u obližnjim Livadama, koje nazivaju središtem svijeta tartufa. Za ručak nije bilo tartufa jer sezona još nije počela. (Stefano BASANEŽE)

Ispred crkve u Oprtlju

Proslava blagdana sv. Petra i Pavla

Porečki i pulski biskup mons. Dražen Kulteša svoju je prvu misu kao ordinarij u Pulskom dekanatu održao prigodom blagdana sv. apostola Petra i Pavla u župi sv. Pavla u Puli.

Pulska župa sv. Pavla u naselju Vidićovac, jedna od dvije najveće pulske župe, ove je godine blagdan svog patrona proslavila svečanom misom te trodnevnom duhovnom obnovom. Duhovnu obnovu predvodio je krčki svećenik vlč. Zvonimir Badurina Dudić koji je prigodna razmišljanja posvetio riječima pape Benedikta XVI. u svezi s Godinom vjere: „Vrata vjere uvijek su nam otvorena.“ Uvod u trodnevnicu vlč. Badurina započeo je temom „Svjedočiti vjeru“, a drugog i trećeg dana osvrnuo se na teme „Suobličiti se Kristovu mišljenju“ te „Staviti svoj život u Isusovo srce“. Vlč. Badurina predvodio je dnevno blagdansko misno slavlje završivši ciklus svojih razmišljanja pred pulskim auditorijem homilijom na temu „Pavao – učitelj i svjedok vjere“.

Vrhunac je proslave blagdana sv. apostola Petra i Pavla u Puli bila svečana koncelebrirana misa pod vodstvom nedavno imenovanog ordinarija Porečke i Pulskog biskupije mons. Dražena Kutleša uz koncelebraciju pulskog dekana mons. Vilima Grpca, vlč. Zvonimira Badurine, župnika domaćina vlč. Milana Mužine te svećenika i redovnika Pulskog dekanata. Vlč. Mužina je u svom uvodnom obraćanju uputio Biskupu dobrodošlicu naglasivši kako je to prvi Biskupov posjet toj župi nakon imenovanja ordinarijem. Mons. Kutleša je u uvodnom obraćanju zahvalio na riječima dobrodošlice te na poseban način pozdravio biskupa u miru mons. Antuna Bogeticća, koji i dalje, unatoč visokoj dobi, kontinuirano daje svoj doprinos u pastoralnoj skrbi za vjernike tako što svakodnevno isповijeda u župnoj crkvi sv. Pavla.

Biskup je svoju blagdansku homiliju posvetio liku sv. Petra, napose istaknuvši njegov život prije i nakon blagdana Duhova. Prije Duhova bio

Mons. Dražen Kutleša s koncelebrantima slavlja

je čovjek, kao svaki čovjek – sa svojim ljudskim slabostima, pomalo slabić koji je čak zanijekao Isusa, a nakon Duhova nalazimo u njemu čovjeka izvanredne hrabrosti, koji se ne boji propovijedati pred vjerskim autoritetima svoga vremena, čovjeka koji se ne boji ni smrti za vjeru. U toj Petrovoj promjeni kručajno je bilo njegovo poslanje, naglasio je Biskup, Petar je stavio Bogu na raspolaganje svoje biće sa svim svojim ljudskim slabostima, a Bog je na tome izgradio veličinu, stijenu, temelj za čitavu Crkvu.

Biskup se nadalje zaustavio na Isusovu pitanju učenicima „Tko sam ja?“, dok se zajedno s njima približava Jeruzalemu i svim događajima Velikog tjedna, Isus kao da želi provjeriti koliko su učenici shvatili i prihvatali njegovo naučavanje. Na pitanje „Što kažu ljudi, tko sam ja?“ dobiva povjesno dobro kontekstualizirane odgovore da je „velik čovjek, možda prorok“, kojeg već dugo nije bilo u izraelskom narodu. No Isus ide korak dalje te postavlja pitanje koje bi trebalo biti prihvaćeno kao temeljno u životu svakoga čovjeka: „A što vi kažete tko sam ja?“, želi čuti kako ga učenici doživljavaju nakon triju godina provedenih zajedno. Biskup je ovdje naglasio analogiju s mnogim

uobičajenim obiteljskim situacijama današnjice gdje se bračni drugovi i članovi obitelji unatoč godinama provedenim zajedno u biti nedovoljno poznaju. Na to Isusovo pitanje Petar odgovara izričući veliku istinu: „Ti si Krist, Sin Božji.“ Isus danas isto pitanje postavlja svakome od nas, podsjetio je Biskup, te samo onaj tko u dubini svoje duše pronađe odgovor na to pitanje, prepoznavši Isusa i njegov nauk kao temeljnu životnu istinu, može biti istinski sretan jer se tada otvaraju odgovori i na sva druga pitanja. Biskup je svoju homiliju zaključio vrativši se na Isusovo pitanje „Što vi kažete tko sam ja?“ te naglasio da pronalaženje odgovora na pitanje „Tko je Krist za tebe?“ predstavlja ispunjenje životnog poslanja u životu svakoga čovjeka.

Na kraju misnog slavlja Biskupu je dvoje župljana uručilo prigodan dar u znak zahvalnosti župe što je prvu svečanost u ulozi ordinarija u Pulskom dekanatu predvodio upravo u župi sv. Pavla. Župnik domaćin pozvao je predslavitelja, koncelebrante i sve nazočne da se nakon misnog slavlja zadrže na prigodnom druženju uz piće i kolače u dvorištu crkve za koje su se pobrinuli brojni aktivni župni suradnici. (G. K.)

Pula proslavila blagdan sv. Tome

Porečki i pulski ordinarij Dražen Kutleša i pulski gradonačelnik Boris Miletić zajednički su otkrili novopostavljeni reljef sv. Tome

Grad Pula i Pulska biskupija proslavili su blagdan svog nebeskog zaštitnika sv. Tome nizom duhovnih i kulturnih trenutaka.

Središnje blagdansko misno slavlje u utorak 3. srpnja u pulskoj Katedrali Uznesenja BDM predvodio je porečki i pulski ordinarij mons. Dražen Kutleša, u suslavju s kanonicima Pulskog stolnog kaptola Sv. Tome te svećenicima i redovnicima Pulske biskupije. Slavlje je započelo tradicionalnom svečanom pjevanom Večernjom u izvedbi združenih župnih zborova grada Pule. Na samom početku okupljene vjernike te predstavnike gradskih vlasti na čelu s gradonačelnikom Borisom Miletićem pozdravio je domaćin, katedralni župnik mons. Vilim Grbac.

Biskup Kutleša se u prigodnoj homiliji osvrnuo na lik sv. Tome, na najčešću asocijaciju koju ljudi uobičajeno imaju pri spomenu sv. Tome, „nevjerni Toma“, kada se govori o nekome tko ne vjeruje ni egzaktnim činjenicama. Njegova nevjera, „dok ne stavim prst u mjesto čavala“, tipičan je primjer nas danas, istaknuo je propovjednik. Današnji čovjek sve želi znanstveno dokazati pa iz toga proizlazi suprotnost „znati protiv vjerovati“. Biskup je homiliju zaključio osrvtom na Isusovu reakciju spram njegova zahtjeva za dokazima: on ga nije izgrdio, kako bi to učinila većina ljudi, već je nastupio kao učitelj i rekao mu: „Ne budi nevjeran nego vjeran.“ No osim Tomi, Isus to govori i svakome od nas danas. Vjera se ne stječe razumom nego srcem, i kada čovjek u svojoj nutrini pronađe odgovore na pitanja „Tko je za mene Isus?, Zašto živim?“, pronalazi argumente jače od svih empirijskih dokaza, zaključio je Biskup.

Neposredno po završetku misnoga slavlja održana je svečanost otkrivanja i blagoslova novopostavljenog reljefa sv.

Otkrivanje reljefa sv. Tome

Tome u trijemu župnih prostorija Katedrale. Reljef je izradio i Puli poklonio makedonski akademski umjetnik Toma Serafimovski. Kratak glazbeni uvod pri blagoslovu reljefa izvela je pulska Mješovita vokalna skupina „Nešpula“, a katedralni župnik mons. Grbac zahvalio je napose autoru reljefa, koji zbog zdravstvenih razloga nije bio u mogućnosti naznačiti svečanosti, te mu zaželio sretan imendan i nadasve brz oporavak. Središnji kulturno-povijesni osrvrt na lik sv. Tome te predstavljanje akademskog opusa autora izrekao je akademik Josip Bratulić. On se osvrnuo na činjenicu da, iako nedovoljno poznate, u Istri postoji ili je postojaо veći broj crkvica posvećenih sv. Tomi te spomenuo pojedine legende koje se vežu uz lik sv. Tome, kao i anegdote o Isusu koje se nalaze zapisane u apokrifnom Tominu Evandelju. Akademik Bratulić je kratko predstavio i autora reljefa, Tomu Serafimovskog, kipara pravoslavne vjere koji svoja djela realizira u materijalima neuobičajenim za pravoslavnu ikonografiju te podsjetio da je njegovo djelo i veliki kip bl. Majke Terezije koji se nalazi pored Mornaričke crkve u Puli te u Zagrebu i Vatikanu; autor je i kipa sv. Konstantina u Roču.

Gradonačelnik Boris Miletić izrazio je zahvalnost biskupu, autoru reljefa te glazbenicima koji su u nastavku večeri pripremili koncert na središnjem gradskom trgu Forumu te naglasio kako se nada da će se i u narednim godinama, suradnjom Grada i Biskupije, realizirati isto tako vrijedni programi i sadržaji prigodom proslave zaštitnika grada Pule.

Završnica proslave blagdana sv. Tome bio je koncert renomiranog pulskog glazbenika Bruna Krajcara koji je zajedno sa svojom pratećom grupom Istrael te sudjelovanjem MVS „Nešpula“ i Kulturno- umjetničkog društva „Matko Brajša Rašan“ iz Pule realizirao glazbeni poklon gradu Puli za proslavu patrona.

Večer uoči samog blagdana misu predvečerja blagdana sv. Tome predslavio je, u koncelebraciji s katedralnim župnikom mons. Vilimom Grpcem, profesor na riječkoj teologiji dr. Josip Grbac, koji je, u kontekstu blagdana izrekao prigodnu homiliju na temu „Vjera i nevjera danas“. (G. KRIZMAN)

Lijepo je živjeti

Vlč. Ivan Štoković, zlatomisnik, pošao je u sjemenište 1949., nakon mlade mise na službi je u Sv. Nedelji i Šumberu na Labinštini, potom u Pićnu, pa u Marčani i sada u Vrhu na Buzeštini. Ovo su fragmenti iz njegova života, uspomene koje su neizbrisivo zapisane u njegovu pamćenju.

Piše Robert BURŠIĆ

Lijepo je živjeti na vrhu, kaže mi vlč. Ivan Štoković, vrhuški župnik, zlatomisnik, a zapravo misli: lijepo je živjeti u Vrhu. Slažem se. Što se ljepote krajobraza tiče, ovaj kraj gotovo da nema preanca: brda, doline, obrađena zemlja, vinogradi... Butoniga koja je ovih dana jezerce, a ne jezero, dva prsta vode u velikoj čaši.

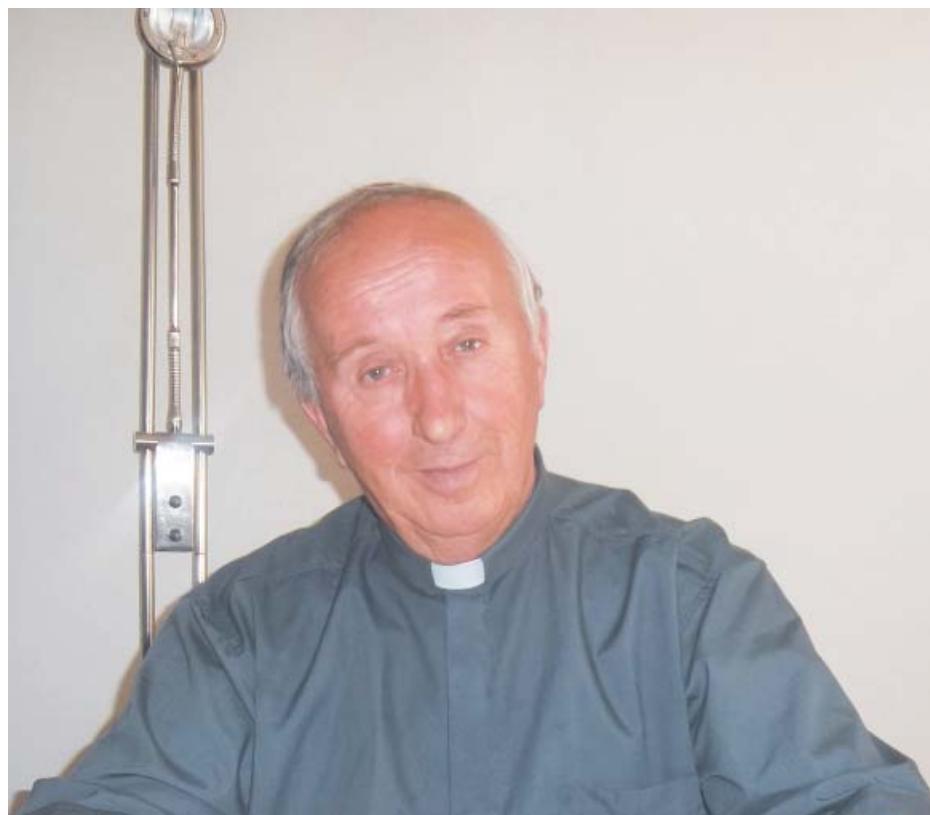
Istri prijeti žed. Istri prijeti i da ostane bez ovakvih vjerskih oaza. Idemo Vrhom, dječak na biciklu pozdravlja župnika: „Hvaljen Isus i Marija!“

„Navijeke neka bude hvaljeno“, odgovara vlč. Štoković.

Za Vrh kažu da je kršćanska oaza u buzetskom kraju. Župnik hvali svoje župljane. Radišni su ljudi, drže se Božijih zapovijedi. Rade uglavnom u Cimosu. Gotovo nema nezaposlenih. Obrađuju zemlju. Na misu dolaze i stari i mлади. Najviše o Božiću.

Uspomene na mons. Lazarića i Sv. Nedelju

Vlč. Štoković došao je u Vrh nakon službovanja u Marčani, a nakon mlade mise biskup Dragutin Nežić uputio ga je na Labinštinu, najžešći protuvjerski kraj u Istri. Dvije će godine ostati u Sv. Nedelji sa župnikom mons. Antunom Lazarićem, legendarnim svećenikom o kojem su sačuvane brojne simpatične anegdote. Primjerice, ona o svakovečernjoj inventuri, kada je domaćica Tonina po nekoliko puta morala odgovarati jesu li zaključana vrata, jesu li zaključana crkva, jesu li zatvoreni prozori, jesu li stolica odmaknuta od peći... Ili ono skandiranje nakon

Vlč. Ivan Štoković

što bi potegnuo iz bukalete: *Proprio čutin kako mi dela dobro ovo vino.*

Na njegovo će mjesto doći vlč. Milan Milovan, sada župnik u pulskoj župi Gospe od Mora, koji se također s toplinom prisjeća mons. Lazarića.

Naravno da je vlč. Štoković pun uspomena, lijepih zgoda, k'o šipak. Uspomene naviru jedna za drugom, priča, pa se vraća... čitav je jedan osebujni svećenički život iza njega. On je pak na vrhu života. Stvarno i u mislima. Kako se samo radosno prisjeća, kao da je to bilo jučer, kako se biskup Nežić čudio i radovao, kada je došao na krizmu, kako crkveni zbor u Sv. Nedelji lijepo pjeva. Baš lijepo. Začuđujuće lijepo. Aktualni vrhuški župnik inače zna reći da je misa

bila raspjevana, da su baš lijepo pjevali. Svugde gdje je župnikovao.

Pićanstina mu prirasla srcu

Nakon Sv. Nedelje odlazi u Pićan. Pićanci su mu prigodom zlatnoga jubileja uručili lijep dar, sliku s motivom zvonika i župne crkve u Vrhu. Vlč. Ante Orbanić otisao je za duhovnika u pazinsko sjemenište, na njegovo je mjesto došao on. To je velika i zahtjevna župa, a njemu se dogodio peh: u Barbanu mu je izgorio motorkotač. (Svi su svećenici tih godina bili motoristi; nekim se pripisivalo da su sudjelovali i na čuvenim moto utrkama kod Preluke). Sada je trebalo pješačiti. „Ma sam se nahodao!“ kaže.

na Vrhu

Mons. Božo Milanović, mladomisnik Ivan Štoković, vlč. Vjekoslav Milovan, mladomisnik Branimir Aleksandar Petrović

I opet zgoda: noću su ga pozvali da providi bolesnika. Pjesačio je gotovo sat vremena. Sada se treba vratiti, a on je odbio da ga prate. „Ne treba, hvala!“ Hodao je, hodao noću, došao je do dna, do polja, i baš kada je pomislio da nigdje nije zapeo i pao - tres u neko blato!

Svečani „doček“ u Kavranu

Devetnaest godina Pićna (i Sv. Katarine, naravno), stiže dekret za Marčanu. I da: u Pićnu i Sv. Katarini održao je misije, imali su dvije mlade mise: vlč. Romano Širol i vlč. Jordan Rovis. (Usput otkriva da se čuveni Matko Brajša Rašan preziva Rovis, a ne Brajša). Pićanstina mu je prirasla srcu. „Prvi nastup u marčanskoj župi imao sam u Kavranu. Misa u 8.30 sati. Crkva zatvorena, nigdje nikoga. Stiže neka žena. „Kadi su ljudi?“ „Nimaju lazno, moraju brati zelje“, rekla je i otišla. To mi je bio svečani doček. Ipak, uzastupce svake sam nedjelje dolazio u Kavran misiti. Slijedila je misa u Loboriki u 10

sati. Opet isto, nigdje nikoga. Stiže neki dječak. „Kako je?“ pitam. „Po vražju!“ odgovara dječak. „Nona je pala pa je moramo čuvati.“ Ipak se okupilo nešto ljudi. U 11.30 sati svečana misa u Marčani. Stotinjak ljudi pjevalo je i molilo – prisjeća se svoga dolaska u Marčanu.

Tito je morao gledati i jaslice koje su učenici postavili u hodniku ispod njegove fotografije.

S ondašnjim vlastima nije imao problema. Ipak, nakon krizme koju je imao novi biskup mons. Antun Bogetić, pozvala ga UDB-a na razgovor. Što li je učinio? „Učinili ste prekršaj, imali ste skup izvan crkvenog prostora!“, rekao mu je drug.

A da, u povorci su otpratili biskupa Bogetića iz župnog stana do crkve. Bilo je lijepo, nezaboravno, veličanstveno. (*Cak su neki drugovi rekli da je bilo lipo*).

„A da se nešto dogodilo?“ konstatira drug. „Vjerojatno ćete sucu za prekršaje!“

Mrzovoljni Tito ostao bez riječi

Za demokratskih promjena u školi je držao vjeronauk. U župnoj će kronici napisati: „Na opće zadovoljstvo nakon 45 godina u školi se Boga molilo pod fotografijom mrzovoljnog Tita koji nije ništa rekao.“

Zlatomisničko slavlje u Savičenti

Zlatomisnici vlč. Ivan Štoković, vlč. Milan Milovan i vlč. Branimir A. Petrović, sva trojica rodom iz sela Režanci, služili su svetu misu u povodu jubileja u nedjelju 22. srpnja u župnoj crkvi Uznesenja Marijina u Savičenti.

Misu je predvodio biskup u miru mons. Ivan Milovan, također rodom iz sela Režanci, koji je propovijedao.

Blagoslov mladomisnika: Lozić, Štoković, Petrović

„Neće biti zgodno“, kaže mu marčanski župnik, „ako me novčano kaznite jer će morati reći vjernicima da daju više limozine da bih platio kaznu.“

„Možete, znate, i u zatvor!“

„Može, žena i djeca neće mi plakati!“ odgovori župnik.

Pop neobične snage

I tu je bilo neobičnih dogodovština, primjerice, ona o velikoj, teškoj kamenoj ploči koju je župnik digao i postavio na nogare. Kažu, u njoj je bilo šest, sedam kvintala. *Pop ju je – pričali su – sam diga. Vrag je u njemu!*

Trinaest godina Marčane pa put Vrha. Kada se rastajao od župljana u Loboriki, s teškom se mukom oprostio od pjevačkog zbara koji je digao na noge, a u Marčani na kraju oproštajne mise, kada je dijelio blagoslov, riječ mu je zapela u grlu. Grop. Nekim muževima na obrazu je vidio suzu.

Iz veličanstvenog Vrha vlč. Štoković upravlja i Račicama i Dragućem. I tu se ponosi dobrim pjevačima, sjajnim odraslim čitačima. Vrijednim ljudima. Crkva ih potiče da takvima ostanu. Da budu pošteni. Veli župnik: tu niže dolje, ljudi puste kante s mlijekom, dođe kamion, pokupi, nikome ne pada na pamet da to mlijeko dira. Ili: ostave bombolu, plinsku bocu, pored ceste s novcem, dođe kamion, zamijeni praznu

za punu, uzme novac i ode dalje. Te su slike po gradovima nezamislive.

U sjemenište iz svetog inata

Kada je i zašto posao u sjemenište? Godine 1949. iz svetog inata: o Crkvi i popovima govorilo se loše i zato će poći u sjemenište. Stalno ga je držalo ono: *Umrit, ma ne puštit sjemenište!* Dvije godine „služenja narodu“ (JNA) uvjerojilo ga je u ljudsku bijedu. To je, kaže, životno iskustvo na kojem je Bogu zahvalan. Njega, vlč. Aleksandra Petrovića i Vinka Lozića (iz Bosne) zaredio je biskup Nežić 6. svibnja 1962.

Štoković potječe iz sela Režanci, brojne obitelji u kojoj je majka ponijela najveći teret jer joj je muž umro 1946. i merala je othraniti i na noge staviti desetero djece. Najmlađi je tada imao samo godinu dana. „Svi su se, hvala Bogu, probili u životu“, veli vlč. Štoković.

Pedeset godina svećeništva stalo bi možda u pedeset puta pedeset stranica knjige s ilustracijama, fotografijama, koje čuva i pokazuje vlč. Štoković. Ovi su redci (opet možda) put da se dođe do puta, sakupi, dokumentira i publicira jedno izuzetno vrijeme u kojem su živjeli i djelovali istarski svećenici ratne i poratne generacije.

Zlatomisnik vlč. Ivan Štoković svoj je svećenički credo zapisao na prigodnoj svećarskoj sličici: Služit će te, o Bože, Kralju moj! Ime će Tvoje blagoslovljati uvijek i dovijeka (Ps 145, 1).

Zlatomisnici

Crkva u Istri ove godine ima pet zlatomisnika:

Vlč. Ivan Štoković, rođen u Režancima 1936., za svećenika zaređen u Savičenti 6. svibnja 1962.

Vlč. Petar Pahović, rođen u Rakotulama 1936., gdje je i zaređen za svećenika 29. srpnja 1962.

Vlč. Branimir Aleksandar Petrović, rođen u Režancima 1937., za svećenika zaređen u Savičenti 6. svibnja 1962.

Vlč. Milan Milovan, rođen u Režancima 1937., za svećenika zaređen u Pazinu 22. srpnja 1962.

Vlč. Željko Staver, rođen u Žminju 1939., za svećenika zaređen u Pazinu 22. srpnja 1962.

U ovom broju Ladonje predstavljamo zlatomisnika vlč. Ivana Štokovića, ostale ćemo predstaviti u idućim brojevima.

Proslavljenja sv. Marija Magdalena

Okupljeno mnoštvo u prepunoj mutvoranskoj župnoj crkvi

Misno slavlje u prepunoj crkvi predvodio je mjesni župnik vlč. Ivan Princ. Blagdan svoje nebeske zaštitnice sv. Marije Magdalene u nedjelju 22. srpnja proslavila je istoimena župa u Mutvoranu. Misno slavlje u prepunoj crkvi predvodio je mjesni župnik vlč. Ivan Princ. Crkva sv. Marije Magdalene spominje se još u 13. st. Za samu proslavu vjernici su se pripremali trodnevnom duhovnom obnovom pod gesлом „Ustrajna žena iz Magdale“ koju je predvodio brat Krešimir Bello, član Franjevačkog svjetovnog reda, Mjesno bratstvo Zagreb-Kaptol. Uz domaće vjernike, na duhovnoj pripravi sudjelovali su i vjernici iz drugih dijelova Hrvatske koji u ovom kraju provode ljetni odmor. Prošle godine na sličnoj duhovnoj pripravi sudjelovalo je desetak vjernika, a ove godine svake večeri tridesetak, na blagdanskoj misi gotovo 150. Prvoga dana, u četvrtak 19. srpnja tema je bila „Ufanje“. U „duhovnoj radionici“ osvijetlio se lik Marije Magdalene – pokajnice, koja traži i nalazi Isusa. Ona je

bila žena koja se ufalala u Božje milosrđe, a njezino bezgranično pouzdanje daje nam primjer ponašanja i stil života iz kojega možemo sagledati odgovore na svakidašnje životne situacije i potrebe. Prepoznajemo li ih, bilo je pitanje upućeno vjernicima. Nakon radionice, održano je klanjanje pred Presvetim te agape. Program je pjesmom popratio zbor mladih iz Marčane.

U petak 20. srpnja tema dana bila je „Vjera“. Nešto više od dvadesetak prisutnih imalo je priliku proći kroz „vrata vjere“ po uzoru na svetu Mariju Magdalenu. Bilo je riječi o Svetom pismu, Časoslovu, Liturgiji svete mise, isповijedi i drugim djelovanjima koji nam pomažu umnožiti vjeru. Nakon predavanja sljedilo je klanjanje, a nakon duhovnog zajedništva, druženje i agape. Program su animirali mladi Marčane. Posljednjeg dana priprave, u subotu 21. srpnja, tema je bila „Ljubav“. Poruka dana je kako je Marija Magdalena ljubila bez zadrške, ljubavljaju koja se nije bojala odbijan-

ja, neuzvraćenog napora, odmazde, neuspjeha, nepoznatog, ismijavanja. To je bila ljubav koja je tražila i prepoznavala savršenstvo onog drugog, a ne sebe. Kao i prethodnih dana, nakon duhovne radionice sljedilo je klanjanje, a potom agape. Program su pjesmom animirali mladi iz Mutvorana i okolnih mesta.

Sva tri dana klanjanje je predvodio mjesni župnik vlč. Ivan Princ koji je posljednjeg dana zahvalio sudionicima duhovne priprave te u prigodnom razgovoru posvijestio potrebu ovakvih okupljanja, posebno za mlade, kako domaće, tako i one koji dolaze provesti svoj ljetni odmor u ovom mutvoranskom kraju. Sve je potaknuo da budu navjestitelji Evanđelja, poglavito svojim bližnjima, u svojim obiteljima. Sama duhovna priprava bila je veliko ohrabrenje maloj župnoj zajednici na pragu Godine vjere, proslave 50 godina II. vatikanskog koncila i 20 godina Katekizma Katoličke Crkve. (kta/m.b.)

Petangošta,

Daleko od gradske vreve, smoga i stresa, samozatajno i skromno, ali neprekidno i ustrajno traju pohodi ovom hodočasničkom mjestu, tihom, pitomom i šumovitom Šumberu, na blagdan Gospe Snježne – ovdje prozvane Majka Božja od Drenja.

Ukrešendu ljetnih vrućina i sparina, 5. kolovoza, kad Crkva slavi blagdan Gospe Snježne, dašak svježine može pružiti zalet u davnu godinu 352. u Rimu, kada je Eskvilin, jedan od sedam rimskih brežuljaka, osvanuo pokriven snježnim pokrivačem. Papi Liberiju bijaše to znak s neba da se tu podigne crkva u čast Majci Božjoj, pa je, ponukan tim znamenjem, dao sagraditi baziliku Santa Maria Maggiore. Više od tisućljeća nakon toga, daleko od Rima, u Istri, u Šumberu, mladoj pastiricu ukazuje se Lijepa Gospa, lebdeći u iskrećoj mandorli na veliku razgranatu stablu drijena. Na tom je mjestu 1440. godine sagrađena crkva u čest Majke Božje, o čemu svjedoči natpis nad ulaznim vratima ovdašnje crkve ECCLESIA AEDIFICATA ANNO 1440 IN HONOREM B MARIAE VIRG. AD NIVES. Od 1854. godine pa nadalje potekla je prema crkvi u Šumberu rijeka hodočasnika, štovatelja i molitelja nebeske zagovornice. Daleko od gradske vreve, smoga i stresa, samozatajno i skromno, ali neprekidno i ustrajno traju pohodi ovom hodočasničkom mjestu, tihom, pitomom i šumovitom Šumberu, na blagdan Gospe Snježne – ovdje prozvane Majka Božja od Drenja. Za svečanu prigodu obilježavanja blagdana Gospe Snježne i Dana pobjede i domovinske zahvalnosti i Dana hrvatskih branitelja, euharistijsko slavlje predvodio je mons. Ivan Milovan, biskup u miru, u koncelebraciji sa svećenicima župa Labinskog dekanata, a slavlje je pjesmom uveličao župni zbor Svetе Nedjelje. Na početku homilije mons. Milovan osvrnuo se na vjerski značaj hodočašća na posebna mesta gdje vjernici doživljavaju susret s Bogom u molitvi i u sakramentima. Jedno je od takvih posebnih mesta zavjetna crkva Gospe od Drenja,

Okupljeno mnoštvo kod zavjetne crkve Gospe od Drenja

gdje se pet stoljeća narod ovoga kraja i okolice okuplja da bi molio i zavjetovao se. Propovjednik je posebno pozdravio pješake hodočasnike koji su došli iz Pićna, Kršana i drugih mjesta, osvrnuvši se na bit hodočašća koje je od početaka Crkve dio njezina života, od prvih kršćana, osobito kad je krštanstvo dobilo slobodu u 4. stoljeću. U srednjem vijeku cijela Europa imala je tri velika hodočasnička mjesta: Jeruzalem, Rim i Santiago. Hodočasnički putovi i staze su kao potočići, nastavio je mons. Milovan, koji se slijevaju u rijeke, koje su svoj cilj imale u tim svetištima, gdje vjernici hodočaste da bi učvrstili vjeru, dobili uslišanje, da bi se utekli zagovoru Majke Božje i svetih. U novije doba ljudi ponovno otkrivaju važnost i značenje hodočašća, kao ljepotu pješačenja, molitve krunice ili drugih pobožnosti, razmišljanja, ali i prihvatanja pokore i životnoga križa, te priprema za susret s Bogom na svetoj misi u hodočasničkom mjestu. „U današnje vrijeme koje je obilježeno

masovnim turizmom, ljudi sve više žive u velikim konglomeratima, gradovima, i imaju potrebu doživjeti ljepotu prirode. Više ljudi ne znaju ljepotu prirode: kad šumi vjetar, kada potočić teče, kad cvrkuće ptica ili cvrčak. Modernan je čovjek već toliko osiromašen jer se isključuje iz prirode pa mu donekle turizam i dodir s prirodom omogućuje povratak sebi.“

Upravo su hodočasnička mjesta oaze tišine, molitve i susreta s Bogom za današnjeg otuđenog čovjeka koji kao da živi izvan sebe; sve novosti zna, samo ne zna što mu savjest govori, gdje je njegovo srce. Propovjednik je nadalje istaknuo značaj hodočasničkih mesta gdje velika vjernička mnoštva zajedno mole i doživljavaju Crkvu kao veliku duhovnu obitelj. Današnje je vrijeme doba depresije, gubitka smisla i nade, zaključio je mons. Milovan. Čovjek mora živjeti u trima dimenzijama: tijelo, psiha i duh, te u sebi ima urođenu otvorenost za Boga i sposob-

Gospa od Drenja

nost za molitvu, a najdublji je impuls osjećaj za Tajnu i za sveto. Ostaci su zemaljskog raja zvjezdano nebo, proljetno cvijeće i dječja duša. A Bog nam se otkriva u prirodi, u dubini naše savjesti, gdje čovjek intuitivno osjeća razliku dobra i zla.

Čovjek, otvarajući se Bogu, pronalazeći vremena za sebe, osobito u prirodi, osobito pred Svetim pismom, zna da se može susresti s Bogom kao s ocem. Nismo mi izgubljene jedinke, nismo se mi slučajno našli na ovom mjestu. Svi smo mi voljeni, planirani i željeni od Njega. I svi smo mi Bogu dragocjeni i važni, gledamo li se mi očima vjere, svatko ima svoj poziv, svoju zadaću i svoju odgovornost. Život je lijep, ali i odgovoran. U molitvi se možemo naći s Bogom. Molitva je izričaj otvorenosti prema životu, prema zdravlju, i što je disanje tijelu, to je molitva duši, istaknuo je mons. Milovan. Liječnici kažu da prava molitva, česta molitva, djeluje ne samo na duh kojega ozdravljuje, daje snagu, ulijeva optimizam, nego djeluje i na tijelo. Svetište, hodočasničko mjesto, jest mjesto gdje se otvaramo Bogu, gdje je lječilište duša, ali i lječilište tijela. Terapeutski su centri ne samo velike crkve nego i mala hodočasnička mjesta. Molitva i susret

Pred zavjetnim kipom Gospa Snježne

s Bogom, ali i nesreće, križevi, čovjeka učine mudrijim i pomažu mu da bolje vidi istinu, da raste u pravoj čovječnosti i da ustraje u vjernosti na Božjem putu te svjedoči svojim životom, zaključio je mons. Milovan svoju homiliju. U molitvi vjernika, uz nakane za obitelji, život, duhovna zvanja, rast u vjeri, molilo se i za Domovinu.

Po primljenom blagoslovu, dok je povorka nosila stijeg i kip Gospe u zavjet-

nu crkvu Gospa od Drenja, iz mnogih grla odjekivalo je «Rajska Djevo, kraljice Hrvata». Za blagdan Gospa Snježne i Dan pobjede i domovinske zahvalnosti i Dan hrvatskih branitelja mnogo je hodočasnika utklao u slavlje treptaj svoga srca, oplemenilo nutrinu iskrom vjere koja pulsira danas ovim tlom, u plavetnili dana darovanog za molitvu, pjesmu, mir prirode i ljepotu susreta s Bogom. (T. M.)

Predaja o Gosi od Drenja

Legenda kaže da je ovdje gdje je danas crkva, na lijevoj strani bio jedan dren, i na tom se deblu jednoj pastirici koja je čuvala ovce, ukazala Gospa. Poslije je ostala želja da se ovdje napravi jedna crkvica, svetište. I tako je tu sazidana 1440. godine, kako piše iznad ulaznih vratiju s nutarnje strane. Crkva je tijekom vremena obnavljana, do današnjeg izgleda.

Na desnom zidu crkve oslikano je uprizorenje ukazanja Gospa na stablu drijena pastirici u narodnoj nošnji ovoga kraja koja osupnuta veličanstvom prizora, klečeći moli sklopljenih ruku. Gospa drži malog Isusa u rukama, a on drži svijet – kuglu s križem. U pozadini freske naziru se obrisi gradića Pićna i Gračića. Freska je uradak talijanskog slikara Giannija Mora iz Udina, nastala 1942. godine u vihoru Drugog svjetskog rata. S lijeve strane slikar Moro napravio je fresku koja prikazuje papu Liberiju koji traži neki znak za gradnju potpuno nove crkve, da to ne bude preuređena stara zgrada, kao što je do tada bilo u Rimu da se crkve grade od tržnica, sudnica, nego da od temelja bude nova. Na rimskom brdu Eskvilinu, kako prikazuje ova slika, dao je sagraditi crkvu Santa Maria Maggiore. Ovdje je prikazana Gospa kao kraljica s likom djeteta Isusa. Isti slikar naslikao je i fresku iza oltara koja prikazuje anđele, kao prispodobu vječnog života. Također su tu slike sv. Joakima, s jedne strane, i sv. Ane, s druge strane. Po zidu su također iz Litanijski izvučeni latinski citati: Majko Milosti, Majko Čista, Majko Spasiteljeva... Ovo nije župna crkva, ovo je svetište Majke Božje od Drenja. Od kada je crkva sagrađena, ovamo neprestano dolaze hodočasnici. Tradicija hodočaćenja u ovu crkvicu nije prestajala ni pod komunizmom, a nakon stvaranja hrvatske države ovamo se dolazi sve više i više. Događa se tu sretno ispreplitanje zemaljskog i nebeskog objedinjavanjem triju blagdana: Gospa Snježna, Gospa od Drenja te Dana pobjede i domovinske zahvalnosti i Dana hrvatskih branitelja. (po riječima vlč. Blaža Bošnjakovića)

Proslava Dana pobjede i domovinske zahvalnosti

Diljem Hrvatske svečano je obilježen Dan pobjede i domovinske zahvalnosti i Dan hrvatskih branitelja.

TRVIŽ Posebno svečano bilo je 4. kolovoza u drevnom Trvižu gdje jedanaest godina za redom na ovaj dan, u predvečerje velikog državnog blagdana Dana pobjede i domovinske zahvalnosti i Dana hrvatskih branitelja odzvana klapska pjesma. Ova Večer klapa u Trvižu posvećena je hrvatskim braniteljima i onima koji su ih predvodili u veličanstvenoj Oluji 1995. U ime organizatora HKMD „Seljačka sloga“ mnogobrojnu publiku na pitoresknom trviškom trgu pozdravio je dr. sc. Željko Mrak, spiritus movens ove manifestacije. Poseban pozdrav uputio je biskupu u miru, mons. Ivanu Milovanu, te svima koji su na bilo koji način sudjelovali u pripremi ovog susreta, posebno sponzorima i medijskim pokroviteljima. Ova je večer i svojevrsni doprinos obilježavanju velikog jubileja, 200. obljetnice rođenja velikana Istre, hrvatskog preporoditelja biskupa Jurja Dobrile, čiji su plodovi posijanog sjemena njegova rada i hrvatskog katoličkog pokreta i mnogobrojne udruge nastale tada u Istri, među kojima je i trviška udruga HKMD „Seljačka Sloga“ koja je prošle godine proslavila 100. obljetnicu postojanja. Svojim djelovanjem udruga „Seljačka sloga 1911.“ i danas nastoji širiti te preporodne misli različitim kulturnim i glazbenim programima i manifestacijama, od kojih je jedna od najznačajnijih ova večer hrvatskih klapa. Impresivna glazbena večer, ispunjena klapskom pjesmom, podarila je ljepotu vrsnog umjetničkog događaja mnogobrojnoj publici koja je uživala u izvedbama deset muških i ženskih klapa iz Istre, Kvarnera i Zagreba. Večer je veličanstveno zaključena nastupom zajedničke klapa sadašnjih i bivših članova Terana i ŽVS Kadence, otpjevavši zajedno s mnogobrojnom publikom „Croatio, iz duše te ljubim“. U nedjelju 5. kolovoza služena je sv. misa zahvalnica, a nakon mise položeno je cvijeće ispred središnjeg kršta na mjesnom groblju.

Okupljeno mnoštvo na susretu 11. Večer hrvatskih klapa u Trvižu

ZAGREB Nedjeljno euharistijsko slavlje u zagrebačkoj katedrali 5. kolovoza tijekom kojega se posebno molilo i zahvaljivalo Bogu za Dan pobjede i domovinske zahvalnosti i za Dan hrvatskih branitelja, predvodio je zagrebački pomoćni biskup Ivan Šaško.

„I sada možemo vidjeti tolike trenutke u kojima nam je Bog bio blizu. Oslobođajući domovinu toliko se puta čulo da nas je sam Bog spasio i bio s nama. U sedamnaest godina postojali su mnogi kojima se taj odgovor nije sviđao. Sve su događaje sveli na političko dogovaranje, na ljudsko umijeće, na omjere snaga i okolnosti, na prepravljanje svojih „životopisa“, rekao je biskup, primjećujući kako srce koje se i danas raduje hrvatskoj zastavi ipak zna da je tih dana u hrvatskoj pustinji postojala rosa i tanak sloj plodova nade od kojih se živi duže od povijesnih događaja. „U sedamnaest je godina bilo puno onih koji su očite znakove Božjega otajstva željeli svesti na poznatost i obećavali privlačna obilja kruha, dok su nam najizvrsniji sinovi i kćeri naše domovine govorili da trebamo živjeti od malenoga, poniznoga dara, skupljajući svakoga dana snagu da ne bismo previdjeli Boga koji želi hodati s nama“, rekao je Biskup.

KNIN Na Dan pobjede i domovinske zahvalnosti i Dan hrvatskih branitelja, u nedjelju 5. kolovoza, vojni biskup u Republici Hrvatskoj Juraj Jezerinac predvodio je misno slavlje u crkvi Gospe velikoga hrvatskog krsnog zavjeta u Kninu. Ujedno je proslavljenja svetkovina Gospe velikoga hrvatskoga krsnog zavjeta, zaštitnice Vojne biskupije koja ove godine slavi 15 godina djelovanja.

„Svi se vi dobro sjećate 5. kolovoza 1995. godine, kada se na blagdan Gospe Snježne zavijorila hrvatska zastava na utvrđi kraljevskog grada Knina. Svi se vi dobro sjećate trenutka kada ju je poljubio prvi hrvatski predsjednik dr. Franjo Tuđman. Bio je to znak slobode zemlje i hrvatskoga naroda. Sloboda zemlje i sloboda ljudi zasluzu svoj Dan i ovaj spomen. Čuvajmo ga kao svenarodni državni blagdan, kao spomen na sva stoljeća koja su njegovala nadu u slobodu Hrvatske“, pozvao je na početku misnog slavlja biskup Jezerinac. Posebno je pozdravio i riječ zahvale uputio braniteljima jer su odlučno i hrabro obranili ovu zemlju. Pokazali su čudesnu snagu. Hrvatska će živjeti s vječnom uspomenom na njih, a njezino međunarodno priznanje najveće je njihovo odlikovanje, rekao je biskup Jezerinac. (T. M.)

Drugo hodočašće u Lanišće

LANIŠĆE Udruga hrvatskih branitelja iz Hrvatske, BiH i dijaspore „Zavjet“, podružnica Istarske županije, organizirala je i ove godine hodočašće u Lanišće 22. lipnja, na državni blagdan Dana antifašističke borbe. Dok je prvo hodočašće na mjesto martirija sluge Božjega Miroslava Bulešića, 2011., bilo pripremano s naglaskom „za sve žrtve jugototalitaričkog režima“, dakle, s moralnom i naraštajnom obvezom za povijesno pamćenje, drugo je hodočašće proteklo u gotovo spontanom i neopterećenom ozračju druženja prijatelja, ratnih drugova, jednostavno, okupljenih vjernika, a zvijezda vodila i smisao ovome okupljanju dala je žrtva sama, djelo i mučeništvo Miroslava Bulešića. Doista, nije li sam mons. Božo Milanović, na pitanje zašto se on kao katolički svećenik odlučuje za komunistički režim i Jugoslaviju, odgovorio da su režimi prolazni, a narod ostaje? Tako bi i s jugoslavenskim ili komunističkim režimom jer Jugoslavija je bila režim. Prva Jugoslavija bila je velikosrpska ili monarhofsistička diktatura, a druga komunistička, ili, s puno prava moglo bi se reći, velikosrpska u drugom obliku. Zato ni Jugoslavija, ni bilo koji oblik njena režimskog ustroja ne zaslužuje posebno spominjanje. Ali to zaslužuju žrtve jer one ne čine samo našu moralnu vertikalnu nego i zalihost naše budućnosti. Božo je Milanović bio prvak među istarskim svećenstvom nakon Drugoga svjetskog rata, a njihova je riječ bila odlučna za konačno pripojenje Istre hrvatskoj matici domovini. Svi su oni bili nedvojbeno antifašisti, iako nitko od njih nije to posebno naglašavao ili se možda udarao u prsa, i usprkos komunističkim nastojanjima da usurpiraju ovu nedvojbeno humanu i moralnu vrijednost kojoj su na taj način zatomili prvotni smisao i demokratski okvir.

Tom, najužem krugu istarskih svećenika, domoljuba i rodoljuba, predanih vjeri i narodu, pripadao je i Miroslav Bulešić. U godini pogubljenja bio je podravnatelj Pazinskog sjemeništa i

Članovi udruge Zavjet ispred župne kuće u Lanišću

tajnik Svećeničkog zbora sv. Pavla. U kolovozu 1947. pratio je kao službeni pratitelj u Buzetu, delegata Sv. Stolice dr. Jakoba Ukmara, koji je dijelio svetu potvrdu. Komunisti su htjeli sprječiti misu i krizmu, ali nisu uspjeli. Dan nakon toga, trebala je biti sveta potvrda u Lanišću. Na pitanje boji li se tamo otići, Bulešić je odgovorio: Samo jedanput će se umrijeti!“ Ondje su komunisti napali Miroslava u župnoj kući i izboli ga nožem. Uistinu, zaklali su ga!

Biskup Dragutin Nežić započeo je 1956. službeni postupak za proglašenje blaženim M. Bulešića, ali su komunističke vlasti to zabranile. Postupak je 1957. otvoren u Rimu, a 28. ožujka 2000. porečko-pulski biskup Ivan Milovan prebacio je postupak u Hrvatsku. Godine 1997., na obljetnicu Miroslavove smrti, župljani laniške župe postavili su spomen-ploču na zgradi župnog doma gdje je Bulešić ubijen, a ispred same crkve spomen-ploču s tekstom „24. kolovoza 1947., na ovoj posvećenoj zemlji, dok se dijelila sv. potvrda, branili smo Crkvu i svećenike, svjedočili vjeru svojih otaca, narodni identitet i slobodu“.

U svojoj propovijedi na svetoj misi tijekom II. hodočašća mons. Ivan Milovan, umirovljeni biskup porečko-pulski, govorio je prije svega o žrtvi i njenu smislu, povezavši žrtvu onih koji su dali svoje živote za našu hrvatsku domovinu, žrtvu svjedoka vjere, u čemu se potvrdio Miroslav Bulešić, te prinos žrtve kojem teži cijelo euharistijsko slavlje. Izrečena parabola mons. Ivana Milovana bila je najljepša hvala okupljenim hodočasniciima. Na biskupovoj riječi upućenoj i domaćinima, župljanim župe svetoga Kancija, zahvalio je nakon mise prigodnom riječju prvi predsjednik udruge „Zavjet“ brigadir Ivan Rašić. Kao zahvalni hodočasnici na mjestu mučeništva sluge Božjega Miroslava Bulešića te poučeni riječju mladeži Lanišća na samom mjestu nikada kažnjene zločina, kao i prigodnom reportažom Glasa Koncila od 24. lipnja 2012. pod naslovom „Župu je obilježila mučenička smrt Miroslava Bulešića“, mogli bismo reći da je stanovništvo naselja Lanišća žrtva dvaju totalitarnih režima, fašističkog i komunističkog. Stoga se čutimo obveznim na novo i bolje organizirano hodočašće, 2013. (Željko SUŠEK)

Najbliža svjedokinja uz žrtvu

Mogu reći da me je dirnulo svjedočanstvo gđe Ane, pa sam joj, opraštajući se, zahvalio: „Hvala Vam za Vaše svjedočenje! Božja Vas milost jačala i održala u dobru zdravlju, da uskoro dočekamo radost proglašenja blaženim našeg mučenika Miroslava Bulešića!“ – Zadivila me duhovna i tjelesna svježina ove 85-godišnje kršćanke iz koje izbija neka smirena vedrina.

Piše Vjekoslav MILOVAN

Kad sam pripremao i objavljivao u 'Ladonji' onaj niz svjedočanstva brojnih suvremenika sluge Božjega Miroslava Bulešića (tijekom 2008. – 2009. gg.), uvijek sam na pameti, kao posebno značajnu svjedokinju, pred sobom imao i gđu Anu Šverko iz Savudrije. Zbog zauzetosti drugim obavezama i (relativne) udaljenosti Savudrije, nisam je tada uspio pohoditi. Gđa Ana je rodom iz Lanišća, u Lanišću je živjela god. 1947. i sudjelovala u potresnim zbivanjima koja su se tamo dogodila u mjesecu kolovozu, u svezi s „kravom križmom“, kada je ubijen svećenik Miroslav Bulešić. Ona je vlastitim očima promatrala, s udaljenosti od svega nekoliko metara, divlje nasilje ubojica vlč. Bulešića. A poslije njegove smrti ona je postala velika štovateljica sluge Božjega, kojemu se moli i preporuča kao zaštitniku u svojim potrebama. Ona je danas uvjerenja da je upravo po zagovoru sluge Božjega Mira pred nekoliko godina sretno i vrlo uspješno podnijela posve osjetljivu operaciju na srcu. I danas nam o svemu tome rado svjedoči. Reklo bi se: kao da živi za kazu Miroslava Bulešića, očekujući njegovo skoro proglašenje blaženim.

Nedavno sam je ponovno pohodio u njenoj kući u Montenetu kod Savudrije, pa smo iznova razgovarali o služi Božjem vlč. Bulešiću. Pitam gđu Anu:

– Vi ste mi ranije pripovijedali kako ste vlč. Bulešića upoznali na dan križme u Lanišću godine 1947.?

– Tako je: ja sam ga upoznala na dan križme u crkvi u Lanišću kad je pratilo križmatelja mons. Ukmara. Prije ga nisam poznavala. Ja sam tada imala 19 godina i bila sam kuma za

dvije djekočice. Mi smo bili u crkvi, ja sam bila u sredini crkve, i ja sam sve pratila kako je velečasni Miro pomagao uz mons. Ukmara, prigodom mise i potom kod dijeljenja križme. A vani pred crkvom čuli smo kako se odvijaju tučnjave i borbe, kako muškarci – očeri i kumovi djece – odbijaju napadače-komuniste koji su htjeli spriječiti da se podijeli križma. Jedan od napadača čak je pištoljem pucao u prozor crkve, da prestraši nas i da druge napadače još više podjari.

– Ma ta tučnjava pred crkvom nije došla iznenada, čuo sam da su ti komunisti već ranije, prije križme, prijetili, htjeli su da u Lanišću uopće ne bude križme. Ana Šverko

– Pa da! Oni su otvoreno zaprijetili kako će, ako se pokuša održati križma, „kravu kamenje padati po Lanišću“... A imali su prije toga i svoje sastanke, sve su dogovarali kako će spriječiti križmu. Da se izbjegnu neredi, svećenici su počeli s misom jedan sat ranije nego je bilo predvideno, u 8 sati umjesto u 9. I kada su komunistički demonstranti oko 8,30 sati, pjevajući borbene pjesme, došli pred crkvu, misa je već bila u tijeku, a pred crkvom su te demonstrante dočekali muškarci Lanišćani, očeri i kumovi djece koja su bila u crkvi. Tu je onda nastala tučjava, ali komunisti nisu mogli ući u crkvu, Lanišćani su je obranili, misa i križma sretno su završene.

– A neredi su kasnije preneseni u župnu kuću i na svećenike u njoj!

– Poslije završene mise i križme većina naroda ostala je kod crkve i onda smo pratili svećenike od crkve do župnog stana, to nije daleko. I ja sam ostala kod župnog stana, ispred njega. Upravo je tada bila stigla milicija pa smo mislili da će dalje sve biti mirno, da će oni držati red. No oni su, naprotiv, pustili skupinu napadača da uđe u župnu kuću, otvorili vrata i pustili napadače unutra. A ovi su počeli odmah razbijati sve po kući... Moja sestra Marija, udata Šajina (sada je pokojna), i ja bile smo uz prozor, kraj vrata župne kuće, a uz nas su bila i drojica dječaka, Mate Žmak i njegov rodak koji je kasnije pošao u Kanadu.

– I što ste vidjeli, što se događalo u kući?

vlč. Miroslava Bulešića

— Čim su ovi nasilnici ušli u kuću, oni su zgrabili vlč. Bulešića, izudarali ga i odmah ubili. Mi smo čuli kako je on pritom molio: „Isuse, primi dušu moju!“ A netko je od napadača na to rekao: „Sad ćemo ti je mi primiti!“ Ja sam tada bila uz prozor... Kroz prozor smo zatim vidjeli mrtru glavu toga svećenika kako leži u krvi. Imao je crnu kosu kao naš župnik, mislili smo tada da je ubijen naš župnik Cek... Malo zatim izišli su iz kuće nasilnici, mislim da su bila trojica, s krvavim rukama i nožem... Tu je bila teta onog ubojice, Slavka, koja mu je rekla: „Sinko, sinko, kaj ste to učinili!“ A on je rekao: „Ono što smo namislili, to smo učinili!“ I moja sestra Marija mu je doviknula: „Pilat, nikad više nećeš ruke oprati!“ I on je jurnuo za njom, ali se ona izgubila u masi ljudi... A ubojice su potom pošle oprati ruke na onom pojilistu za stoku, koje je blizu crkve.

— Vi ste poslije bili i na sprovodu vlč. Bulešića?

— Da, ja sam bila i na sprovodu koji je bio u utorak 26. 8. 1947. Cijelo je Lanišće zapravo bilo na tom sprovodu. A došli su i neki od onih koji su u nedjelju smetali. Sprovod je predvodio vlč. Parić koji je došao iz Poreča, ali druge ljudi izvan Lanišća tadašnje vlasti nisu pustile da dodu na sprovod, pustile su samo najužu rodbinu Pokojnikovu. Na cesti su postavili stražare da nikome izvana ne dopuste doći u Lanišće. Ni vlak toga dana nije se uz Lanišće zaustarljao, da ne dode tko vlakom na sprovod. Ali skupilo se cijelo Lanišće, i svi su pjevali... Bilo je potresno... Svi su znali i govorili da su Pokojnika ubili komunisti, iz mržnje prema našoj katoličkoj vjeri. I poslije toga svi su u Lanišću posebno sučastili njegov grob. Mnogi su se kraj groba moličili tom Mučeniku.

Nastavili smo zatim razgovor o događajima nakon potresnih zbivanja iz god. 1947. Mlada je Ana poslije toga jednu godinu radila u Sjemeništu u Pazinu, dok je tamo bila i sestra vlč. Mire Bulešića Zora. Uskoro nakon toga Ana je stupila u brak (1948.), došla je obitelj i više djece, a g. 1953. preselili su svi iz Lanišća u Savudriju; ovdje su se uključili u život nove župe. Kad je (g.

2000.) u Porečkoj i Pulskoj biskupiji otvoren službeni Informativni proces za kanonizaciju sluge Božjeg vlč. Bulešića, među prvim svjedocima u procesu nastupila je gđa Ana. Otada smo ostali s njom u stalnoj i užoj povezanosti. Ali još bliža naša povezanost uspostavljena je pred nekoliko godina. Na to sam sada ja posjetio gđu Anu i rekao joj:

— Ja se posebno sjećam onog Vašeg telefonskog poziva, tomu će uskoro biti dvije godine, bilo je krajem kolovoza 2010.: tada ste mi telefonski u Pulu javili da ste sretno izdržali operaciju na srcu i da ste se zatim lijepo oporavili. Prigodom te operacije da ste Vi i Vaši ukućani posebno molili zagovor sluge Božjega vlč. Mire Bulešića i onda da ste se posve dobro oporavili! Za mene je to bila posebna radost! A zamolio sam Vas bio odmah da mi to još posebno javite u pismu. Vi ste mi obećali da će to pismom javiti Vaša kćer Livijana, udala u Italiji, koja je tada bila kod Vas u Montenetu. I uistinu za nekoliko dana ja sam bio primio pismo Vaše kćeri, sa svim glavnim podacima glede operacije.

„Čim su ovi nasilnici ušli u kuću, oni su zgrabili vlč. Bulešića, izudarali ga i odmah ubili. Mi smo čuli kako je on pritom molio: „Isuse, primi dušu moju!“

Gospođa Ana o tom iznosi: Ja sam željela posvjedočiti kako sam sretno izdržala tu operaciju na srcu, dok smo se mi svi—moja djeca s obiteljima i ja—utjecali Bogu po zagovoru sluge Božjega vlč. Bulešića. A moja kćer Livijana Vam je u pismu točno opisala, vidim to i sada u tom pismu. Sve je bilo uistinu tako: početkom lipnja prethodne godine (2009.) ja sam se iznenada osjećala vrlo slabo i zatražila da me moji odvezu na hitnu pomoć u Umag. Tu su utvrđili infarktno stanje i posebnim hitnim vozilom prebacili su me u sušačku bolnicu u Rijeku. Potvrđili su da je to infarkt i zadržali me u bolnici tjedan dana. Potom sam bila 20 dana na rehabilitaciji u Opatiji, radi pripreme za operacijski zahvat

na srcu. U sušačku bolnicu vratili su me na Petrovo 29. 6. 2009., ali je tada konzilij liječnika utvrdio da je operacijski zahvat za mene vrlo riskantan pa ga oni ne preporučuju, posebno zbog mojih visokih godina i opasnosti pri budjenju iz stanja narkoze. Glavne informacije o tome meni je prenio liječnik, sve mi je potanko obrazložio i rekao da operacija ovise samo o mojoj osobnoj odluci. Ja sam tada njemu rekla kako želim tu operaciju i rekla sam: „Doktore, uzdam se u Vas i u Božje ruke, pa neka bude po Njegovo volji.“ Liječnici su pribavili moju želju i stavili me na čekanje. U svome pismu koje Vam je uputila moja kćer Livijana to lijepo opisuje: „Kao datum za operaciju zakazan je petak 3. 7. 2009. U podne toga dana, kad su zazvonila trsatska zvona, mama je molila dnevnu molitvu Andeo Gospodnjem i nakon toga bila je prevezena u operacijsku salu. Mi, djeca njezina, svaki na svojoj strani kugle zemaljske, ujedinili smo se u molitvi u čast služe Božjega Miroslava Bulešića za ozdravljenje naše majke. Dozneli smo da je operacija uspjela i da je mama u fazi budjenja. Sljedećeg dana ona se osjećala dobro, ali drugog dana stanje joj se pogoršalo: bubrezi su počeli otkaživati i sve su funkcije slabile. Mi, djeca, i dalje smo se žarko molili dragom Bogu u čast i po zagovoru sluge Božjega vlč. Miroslava Bulešića, za njezinu ozdravljenje. Mama je ostala dalje u bolnici i svakim se danom bolje osjećala. Mi smo uvjereni da je naša molitva dragom Bogu uslušana po zagovoru mučenika vlč. Miroslava Bulešića...“ Tako Vam je u pismu rekla moja kćer Livijana, a tako sam i ja uvjereni. Ja zahvaljujem Bogu na njegovoj milosti i mučeniku Miroslavu Bulešiću za njegov zagovor kod Boga!

Mogu reći da me je dirnulo svjedočanstvo gđe Ane, pa sam joj, oprštajući se, zahvalio: „Hvala Vam za Vaše svjedočenje! Božja Vas milost jačala i održala u dobru zdravlju, da uskoro dočekamo radost proglašenja blaženim našeg mučenika Miroslava Bulešića!“ Zadivila me duhovna i tjelesna svježina ove 85-godišnje kršćanke iz koje izbija neka smirena vedrina. Ona živi i radi u svom stanu u blizini obitelji svoje djece i svima s radošću i vedro pomaže.

Posjet Zajednici Cenacolo – Gradu radosti

KARIGADOR Povodom obilježavanja Međunarodnog dana borbe protiv zlouporabe droga 27. lipnja upriličen je posjet Zajednici Cenacolo – Gradu radosti u Štroligariji nedaleko Karigadora. Biskupija je prigodom ovog posjeta mladićima pomogla donacijom u hrani, a grad Novigrad donacijom raznih poljoprivrednih alata. Posjetu su nazočili od strane Grada Novigrada gradonačelnik Anteo Milos, dogradonačelnica dr. Sonja Šikanić, predstavnici gradske uprave, vijećnici, predstavnici Savjeta mlađih, a od strane Biskupije Patricia Radošić-Šabalja (Obiteljsko savjetovalište) i vlč. Luka Pranjić (župa Novigrad).

U ugodnu druženju i razgovoru s voditeljima Zajednice prisutni su dobili razne informacije o događanjima i novostima u Gradu radosti: o novom plasteniku koji je napravljen, o kultura-ma koje uzgajaju i njihovu otkupu, o dolasku i odlasku mladića (trenutno zajednica broji 25 članova), o planiranim aktivnostima i susretima, ali isto tako i o

Članovi Zajednice Cenacolo uređuju svoj privremeni životni prostor

njihovu životnom putu koji ih je doveo do Zajednice. Zajednica Cenacolo u Štroligariji jedina je u Hrvatskoj čiji članovi stanuju u kontejnerima; ostale Zajednici imaju zgrade koje su dobili pa imaju više mogućnosti za razvoj raznih aktivnosti (kao npr. u Vrbovcu uspješna dramska skupina koja ostvaruje brojne nastupe tijekom cijele godine) i ostvarivanje susreta s članovima ostalih zajednica. Što se tiče ostalih novosti u svezi s Cenacolom u svijetu, mladići su naglasili da su otvorene još dvije kuće, u Africi i u Latinskoj Americi, gdje vlada veliko siromaštvo i

gdje mlade i djecu doslovno skupljaju po ulici da ih spase. Međutim, u tek otvorenu kuću provaljeno je i ukradeni su svi vrijedni uređaji (tv, video i sl.) pa je i to problem i opasnost s kojom se suočavaju Zajednice Cenacolo.

Zajednički posjeti Zajednici Cenacolo ovakvog tipa ostvaruju se dvaput godišnje već nekoliko godina i postali su već tradicija što je svakako još jedan znak dobre suradnje Biskupije i grada Novigrada. Sljedeći zajednički posjet planira se krajem godine. (*Patricia RADOŠIĆ ŠABALJA*)

Započela obnova župne crkve u Pićnu

PIĆAN U župi Pićan obnavlja se unutrašnjost lijepe i velike župne crkve Navještenja Marijina, koja će, kad radovi budu gotovi, zasigurno biti još i puno ljepša. Poslednje obnavljanje izvršeno je prije četrdesetak godina, a njezin današnji izgled potječe još iz 1753.g. Sadašnje stanje, za čije je utvrđivanje sondiranje izvršio Restauratorski zavod, iziskivalo je žurnu obnovu. Sondiranje je otkrilo pravu umjetničku ljepotu i bogatstvo barokno -klasicističkog stila, koji je ovoj crkvi dao najveći pečat, u slojevima ispod današnjih do-trajalih i oštećenih fresaka, poglavito u području svetišta. Cjelokupna i temeljita obnova odvijat će se u nekoliko faza, već kako za to bude financijskih mogućnosti, a dobre će se volje, valjda, uvijek naći. Krenulo se najprije sanirati najugroženija područja, a potom likovno najzanimljivija. Prije bojanja bilo

je nužno izvršiti zaštitne građevinsko-restauratorske zahvate, pa oslikavanje medaljona na svodu središnje lađe koji prikazuje Duha Svetoga u obliku golubice s četirima anđelima koji ga okružuju, a čije je stanje već bilo vrlo ugroženo. Potom, u pravoj opasnosti od odvajanja od žbučne podloge bile su i štuko-dekoracije u prvoj i posljednjoj cjelini svoda središnje lađe, kao i dionica svoda ispod trijumfalnog luka, što je prijetilo otkidanjem i padanjem. Na ovim dvama područjima izvršen je najkompleksniji zahvat. Sanira se i tonira (boja) sva središnja lađa u cijeloj veličini, kao i bočne kapele, svetište i pjevalište. Svoje novo ruho, istinu, ne onako bogato i ukrašeno kao što je to bilo u baroku (a što su otkrile sonde), dobiva i propovjedaonica. Obnavlja se i sakristija i dobiva novi strop i više rasvjete. Uz sve ove nove boje,

sve što je zaštićeno i restaurirano, u crkvu će se vratiti i obnovljene klupe s potpuno novim podom, izrađenim i prilagođenim podu na kojemu će stajati, a koji je neravan zbog mnogih grobova i nadgrobnih lapida. U ovako obnovljenu crkvu nadamo se vratiti i tri oltarne slike na njihova prvotna mesta s kojih su skinute još 1928. i 1929. g., a na njihova su mjesta bili postavljeni kipovi Srca Isusova, Majke Božje i sv. Antuna. Ove slike velike umjetničke vrijednosti u međuvremenu su restaurirane. Naravno, ovakav velik i složen zahvat, koji i ne dovršava sav posao koji bi tu trebalo uraditi, iziskuje i puno novca. Svu financijsku konstrukciju na svojim plećima uglavnom nose župljeni župe Pićan koji su oduvijek bili vjerni Bogu i u duhu i u radovima, pa tako i u obnovi ovoga svojega doma, zajedničkoga Gospodinu i njima. (D.S.)

Ovo je već zastrašujuće i opasno

Hrvatska je primjer jednog takvog, za javnost gotovo nevidljivog, negativnog procesa u kojemu je nakon dvadesetak godina «demokratske vlasti» stvoreno stanje da se trenutno bez ikakvog demokratskog otpora hrvatsko društvo oblikuje prema kriterijima starog totalitarno-komunističkog sustava s dominirajućim vrijednostima anacionalnosti, partitokracije, podobnosti, isključivosti, internacionalizma.

Piše dr. Mario
SOŠIĆ

Redovito u ovoj kolumni pokušavam aktualizirati one teme i pojavnosti u hrvatskom društvu koje ocjenujem da su veoma važne i značajne za razvoj našeg društva i države. O njima se, u pravilu, u velikim i monopolnim neokomunističkim i liberalnim medijima ili ne piše, ili ih se uzdiže i veliča po kriterijima nama suprotnih svjetonazora i nacionalnih interesa.

Razdoblje ovih osam mjeseci nove lijevo-liberalne vlasti u Hrvatskoj nevjerojatno je puno događajima, ponašanjima i postupcima koji imaju sve elemente revolucionarne restauracije «starog poretka». Taj se proces, veoma zanimljivo, gotovo nesmetano odvija pod parolom «širenja prostora demokracije i modernosti», iako s tim nema nikakve veze.

Zašto prolazi to opsjenarstvo? Valja naznačiti kako je demokratska transicija komunističkih društava iz devedesetih godina u svijesti naroda i politike prihvaćena kao datost koja je nepovratno afirmirala demokratski ustroj društva (demokratska konsolidacija). Pitanje (ne)uspješnosti pojedinih društava, po demokratskoj teoriji, vezuje se isključivo uz višestranačko izborni i parlamentarno nadmetanje i uz «kvalitetu» političkih stranaka,

programa i njihovih elita. No, stvarnost nije ni približno takva. Na razvoj tih zemalja prvenstveno utječu vanjski čimbenici (globalni proizvodni i finansijski sustav, integracije), a tek potom unutarnji razvoj koji se odvija, ne u fer demokratskoj borbi, već u sukobu i težnji za prevlašću lukavog i bezobzirnog «staroga sustava» nad naivnim novim poretkom.

Takvo stanje, kako se pokazalo na nizu primjera zemalja koje su demokratizirane šezdesetih godina, zapravo vodi u protudemokratski val i uspostavu totalitarnog sustava koji se nužno ne zove niti komunistički niti fašistički, ali ima niz negativnih karakteristika i jednog i drugog.

Hrvatska je primjer jednog takvog, za javnost gotovo nevidljivog, negativnog procesa u kojemu je nakon dvadesetak godina «demokratske vlasti» stvoreno stanje da se trenutno bez ikakvog demokratskog otpora hrvatsko društvo oblikuje prema kriterijima starog totalitarno-komunističkog sustava s dominirajućim vrijednostima anacionalnosti, partitokracije, podobnosti, isključivosti, internacionalizma.

U prilog tome sagledajmo samo najnovije smjene na Hrvatskoj televiziji i radiju. Govori se o preko četrdeset rukovodećih i uredničkih smjena. I to od novopostavljenih osoba bez ikakvih profesionalnih uspjeha. Sada o tim masovnim čistkama šute i staleško novinarsko društvo, kao i slične međunarodne asocijacije. Sjetimo se ranijih bura, od Zagreba do Bruxellesa,

kad se, na primjer, ukidala emisija Latinica ili se pak mijenjao jedan urednik (Šprajc).

Nadalje vidimo koliko se ranije općepoznatih, tzv. nezavisnih novinara i političkih analitičara (u stvari prikrivenih ljevičarskih agitatora) sada uguralo na glasnogovornička mjesta u državnim ministarstvima i poduzećima, na veleposlanička mjesta, u uprave i odbore agencija, ustanova, instituta, itd. Isti je slučaj i kod tzv neovisne akademiske zajednice.

O kulturi da se i ne govori. Cijeli ešalon ljevičarskih gojenaca i sljednika smjenjuju i popunjavaju još ono malo preostalih funkcija «u rukama» disidentsko-nacionalnih autora i kadrova. Pogledajte samo najnovije prezentacije, ljude i ideje u Puli, Motovunu, Brijunima. Pravi socijalističko-komunistički kongresi kulturnih radnika u duhu jugoslavenskog bratstva i jedinstva

U Istri se taj proces getoizacije i eliminacije demokratsko-nacionalne svijesti odvija već od 1990. godine nadalje. Zato se danas više i nema koga smjenjivati budući je nakon prve promjene vlasti (2000.) taj proces proveden temeljito i gotovo su svи novoafirmirani demokratsko-disidentski i nacionalni kadrovi u Istri gurnuti na marginu javnoga života. Znamo da Istra i na simboličko-izbornoj razini nije nikad većinski prihvatala demokratske promjene. Zapravo se parlamentarna igra svih ovih godina u Istri svela na to kako u formalno novim demokratskim uvjetima zadržati stari sustav, stare kadrove, stare mitove i stare vrijednosti. Sanader i njegovi poslušnici u Istri prihvatali su to stanje, pa je danas u tom demokratsko-političkom i nacionalnom pogledu Istra očišćena. Ne da se protiv takvog stanja nema tko politički boriti, nego je i svijest Istrana duboko upregnuta u modele totalitarnog rasuđivanja i upravljanja, pa se često i ne osjeća niti vidi u kojem se opasnom društvenom rascjepu nalazimo. Ali, treba ukazivati!

U znaku biskupa Dobrile

POREČ Ovogodišnji jubilarni, četrdeseti, susret Naš kanat je lip u Poreču odvijao se u znaku 200. obljetnice rođenja biskupa Jurja Dobrile i 85. obljetnice rođenja skladatelja i dirigenta Nela Milottiјa te skladatelja Nikše Njirića. Na početku susreta pjevačkih zborova Naš kanat je lip svečana pjesma "Krasna zemljo, Istro mila" zaorila je iz mnogobrojnih grla sa stuba porečkog gradskog kazališta, kao i svih četiriju desetljeća do sada. Tijekom četiriju desetljeća održavanja Kanta manifestacija je "ugostila" 250 skladbi i 24 tisuće pjevača. Zajedničko pjevanje istarske svečane pjesme jedan je od zaštitnih znakova Kanta, jedinstvene porečke manifestacije u kojoj simbolično odjekuju tonovi svih skladatelja koji su pisali za zborove, od Ronjova, Zlatića, Kaplana, Rašana i Cossetta, do Prašelja, Milottiјa, Buželete, Dekleva-Radaković i Okmace. Tijekom dvaju dana održavanja manifestacije, 1. i 2. lipnja, pjevanjem se predstavilo ukupno 17 zborova iz Istre i Primorja. Hrvatskom himnom u izvedbi porečkog Mješovitog pjevačkog zbara "Joakim Rakovac" svečano je otvorena prva večer 40. susreta pjevačkih zborova "Naš kanat je lip" u Istarskoj sabornci. Domaćini, pod vodstvom dirigentice Đeni Dekleva-Radaković, prvi su stali na pozornicu i otpjevali, između ostalog, skladbu Matka Brajše Rašana "Himna biskupu Jurju Dobrili", na stihove Kalca Leonarda Vrlinova:

Istra se je probudila,
Stoljetni joj gine san.
Dugo ju je tmina krila,
Sad joj svice b'jeli dan.

Goram, dolom odjekiva,
Pjev se ori kano grom:
Slava Tebi! R'ječ ti živa
Naš osv'jesti mili dom!
(...)

Ti uskrisi domovinu,
Koju uma Tvoga sjaj

Zbor Joakim Rakovac

Kao sunce obasinu.
Kraj je ropstvu krutom, kraj!

Svuda gine magla siva –
Tí je tjeraš silom svom.
Slava Tebi! R'ječ Ti živa
Naš osv'jesti mili dom!

Na prvoj večeri „Kanta“, uz domaćine, nastupili su: Ženski zbor KUD-a Zvir iz Jelenja, višnjanski Mješoviti zbor Arpa, novigradanke iz Ženskog pjevačkog zbara Lavanda, Mješoviti pjevački zbor "Hrvatske čitaonice Trsat" iz Rijeke, Vokalna skupina Cittanova Vocalensemble – novigradske Zajednice Talićana, riječki Mješoviti pjevački zbor Bazovica, Mješoviti zbor MPD-AC Vox Siparis iz Umaga. Združeni mješoviti zborovi DVD-a Drenove, KUD-a Haludjan iz Viškova i MPZ-a riječkih liječnika zatvorili su prvu večer Kanta. Nakon nastupa u Sabornici zborovi su predstavili nešto ležerniji repertoar na Trgu slobode.

Druga večer jubilarnog Kanta također je započela izvedbom istarske svečane pjesme „Krasna zemljo“ ispred

kazališta na Narodnom trgu. Potom je u ispunjenoj Istarskoj sabornci ova jedinstvena manifestacija nastavljena nastupom: zbara glazbenog društva Sokol iz Buzeta, pazinskog mješovitog zbara Roženice, pulske mješovite vokalne skupine Nešpula, ženske vokalne skupine Višnjanke, mješovitog pjevačkog zbara pulskog KUD-a "Matko Brajša Rašan", vrsarske ženske vokalne skupine Mendule te pjevačkog zbara "Ivan pl. Zaje" iz Zagreba. U znaku visokog jubileja izvedena je i jedna praizvedba, skladba "Juraj Dobrila" skladateljice i predsjednice programskog odbora Kanta Đeni Dekleva-Radaković, nastalu prema tekstu Tugomila Ujčića. Završetak glazbenog susreta označio je nastup združenih zborova: Hrvatskog glazbenog društva Zvijezda Danica iz Kraljevice te Studentskog vokalnog studija iz Rijeke. U završnici, nakon podjele priznanja zborovima i dirigentima, još se jednom iz svih grla zaorila "Krasna zemljo, Istro mila". (T. MILOHANIĆ)

DHK o položaju hrvatskoga jezika

Na glavnoj skupštini DHK izričito je zatraženo da se zakon o uporabi hrvatskoga jezika usvoji u Hrvatskoj.

ZAGREB Na Godišnjoj skupštini Društva hrvatskih književnika (DHK) održanoj u Zagrebu 16. lipnja, kojoj je tema bila Položaj hrvatskog jezika danas, uz uvodne riječi akademika Mislava Ježića i Augusta Kovačeca, prihvaćeni su Zaključci o hrvatskom standardnom jeziku. U njima se, uz ostalo, traži donošenje zakona o uporabi hrvatskoga jezika, a od države da financijski podupire rad na razvoju hrvatskoga nazivlja u ustanovama koje su za to pozvane i osposobljene, što je, kako ističe Tajništvo DHK, i obveza hrvatske države na temelju pristupnog ugovora s EU. DHK podsjeća kako je jedno od obilježja civilizirane zajednice književni ili standardni jezik te da o njemu sve civilizirane države neprestano vode brigu. „U nas je to hrvatski jezik, a da bi on bio standardan, mora se njime moći komunicirati na svim područjima, a osobito na najzahtjevnijima, kao što su znanost, umjetnost, visoka naobrazba, a onda i državna uprava, javne službe i gospodarstvo“, navodi se u Zaključcima o hrvatskom standardnom jeziku. Skupština DHK smatra da jezik gubi obilježja standardnosti ako se ne razvija na svim područjima te podsjeća kako živimo u vremenu kada se hrvatski jezik treba međunarodno afirmirati kao jedan od službenih (ako ne i radnih) jezika Europske unije.

DHK ističe da hrvatski jezik gubi obilježja standardnosti ako se zapuste najzahtjevniji funkcionalni stilovi jer drugačiji jezici ne mogu ni biti službeni u Europskoj uniji ni u međunarodnoj zajednici.

Na Glavnoj skupštini DHK upozorenje je kako zakoni, osim načelno Ustava, ne jamče uporabu hrvatskoga jezika na tim područjima te kako postoji jak pritisak da se vrjednuju samo znanstveni radovi na engleskome jeziku, kao i to da se posebno nagrađuje nastava na engleskome jeziku.

Godišnja skupština Društva hrvatskih književnika

„Poznavanje i uporaba svjetskih jezika ne bi smjela ugrožavati uporabu službenoga jezika države“, navodi se u priopćenju te dodaje kako bi nam bio potreban zakon o uporabi hrvatskoga jezika, kakav je svojedobno predlagan, ali nije usvojen. Na Glavnoj skupštini DHK izričito je zatraženo da se takav zakon o uporabi hrvatskoga jezika usvoji u Hrvatskoj. Skupština smatra da je hrvatski standardni jezik u načelu dobro normiran, iako ima nekoliko otvorenih pravopisnih pitanja, te poziva da oko otvorenih pitanja ne treba voditi ratove jer će se ona najbolje riješiti smirenom stručnom raspravom i dobrom književnom praksom. Ocijenivši kako je za jezik od pravopisa mnogo važnija gramatika, Skupština DHK podsjeća da za hrvatski postoje upotrijebljive gramatike pa da ni tu nema mjesta veliku strahu. „No, za jezikoslovce ipak postoje još veliki zadaci da opišu jezik i propisu stabilnu i elastičnu normu za nj, u skladu s najsuvremenijim jezikoslovnim spoznajama na tome području“, ističe DHK te napominje kako je o njima niz bitnih stavova donjelo nedavno ukinuto Vijeće za normu hrvatskoga standardnoga jezika, a osobito o bitnome odnosu hrvatskoga standardnoga jezika prema cijeloj književnoj baštini i prema hrvatskim dijalektima. Skupština DHK smatra da je za razvoj hrvatskoga jezika najbitnije voditi skrb o razvoju jezičnoga naziv-

lja na svim područjima koja se danas razvijaju velikom brzinom, kao što su, na primjer, računalne znanosti, gospodarstvo i druga područja znanosti, kulture i europskoga prava. Skupština DHK ocjenjuje kako bez tog razvoja jezik neće biti standardan, nego će postati, a dijelom od nebrige i postaje, „pidgin“. „Zato tražimo da država sustavno i neprekidno financijski podupire rad na razvoju hrvatskoga nazivlja na svim tim područjima, u ustanovama koje su za to pozvane i osposobljene, i u projektima posvećenima bilježenju i stvaranju znanstvenoga i drugoga nazivlja“, što je, kako naglašavaju u zaključcima, i obveza hrvatske države na osnovi pristupnoga ugovora s Europskom unijom. „Izvođena hrvatska neovisna država, međunarodno priznata i utemeljena na načelima liberalne demokracije, ali i socijalne solidarnosti, prvi put u povijesti hrvatskoga naroda omogućuje hrvatskoj književnosti da se konačno oslobodi raznih oblika tendencija i dužnosti u borbi za hrvatsku samostalnost i očuvanje nacionalnoga identiteta, kako je to uglavnom sebi nametala tijekom čitave naše povijesti te da se napokon nađe oči u oči sa samom sobom, sa svojom slobodom, na svoju dobrobit i dobrobit svoga naroda“, istaknuo je na Godišnjoj skupštini, između ostalog, predsjednik DHK Božidar Petrač. (T. M.)

Svetootački nauk o

Ovaj rad daje jezgrovit i sažet nauk crkvenih otaca o sakramenu isповједи, s povijesno-teološkog aspekta, kao odgovor na protestantsku teologiju, koja nijeće sakramentalni karakter isповједi te postojanje isповједi u prvim stoljećima Crkve.

Piše mr. sc. Ilija JAKOVLJEVIĆ

Kad izgovorimo riječ Juraj Dobrila, svi se sjetimo da je bio biskup i narodni preporoditelj! S pravom to konstatiramo, međutim potrebno je zbog onoga prvotnog, a to je da je bio biskup, malo bolje proučavati njegov teološki rad u najširem smislu riječi. Nemoguće je na nekoliko stranica sažeti cijelokupni teološki opus biskupa Dobrile jer njegovi su radovi, poslanice, pisma, slojevita: kako na teološkom području, tako i na jezično-kulturnom.

Svi danas govore o Dobrili polazeći s povijesno-kulturnog aspekta, a malo se govori o njegovu teološkom nauku te svetačkom, pokorničkom načinu života. Mnogi nesvesno zabilaze Dobrilinu doktorsku disertaciju „Svetootački nauk o sakramenu isповједи“. Ovaj rad daje jezgrovit i sažet nauk crkvenih otaca o sakramenu isповједi, s povijesno-teološkog aspekta, kao odgovor na protestantsku teologiju, koja nijeće sakramentalni karakter isповједi te postojanje isповједi u prvim stoljećima Crkve. Dobrila, da bi dokazao krivi nauk i zlonamjerno omalovažavanje isповједi kao sakmenta od protestantskih teologa, donosi jasne i nedvojbene činjenice o sakramenu isповједi od prvog stoljeća pa do kraja šestog stoljeća, odnosno patrističkog razdoblja. Ukratko sažima, analizira nauk crkvenih otaca, kako istočnih (sv. Bazilije Veliki, sv. Grgur Nazijanski, sv. Ivan Zlatousti, sv. Atanazije), tako i zapadnih (sv. Ambrožije, sv. Jeronim, sv. Augustin, sv. Grgur Veliki) o sakramenu isповједi, ali i citira i crkvene naučitelje.

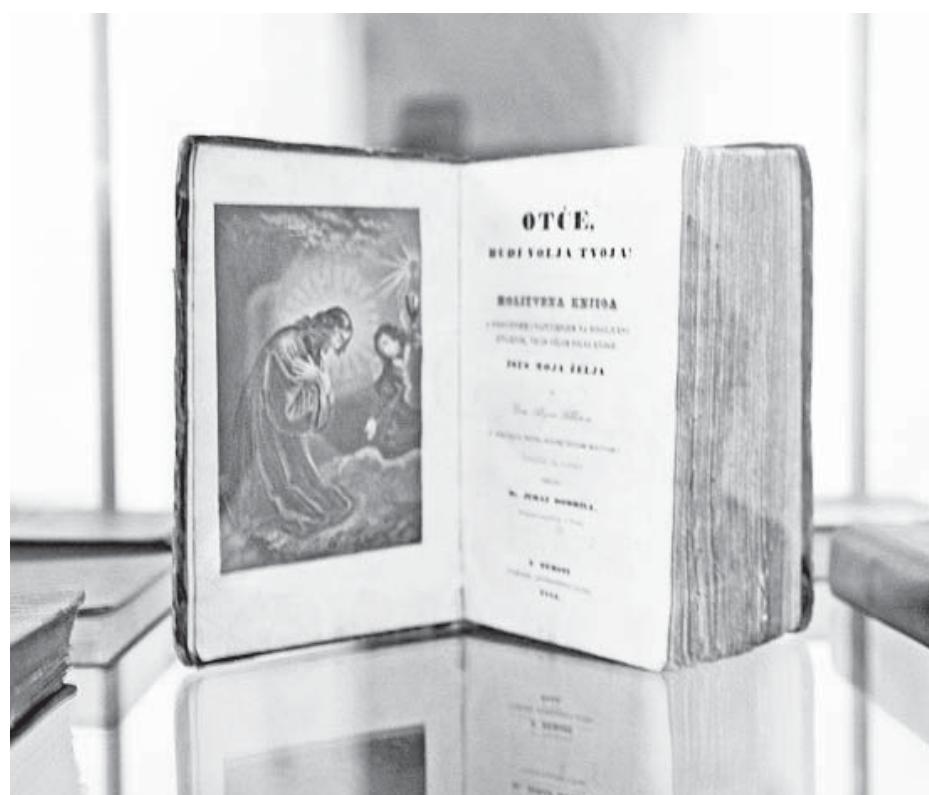
Nauk otaca kao odgovor na protestantski nauk

Dobrila svojom doktorskom tezom pobija prvotno protestantsku tezu prema kojoj sakrament isповједi nije uspostavljen od Isusa Krista te da nema svoje uporište u teološkom nauku crkvenih otaca. Ovakvo protestantsko poimanje isповједi značilo bi da ona nije uspostavljena po božanskom pra-

vu, nego ljudskom voljom, konkretno voljom koncilskih otaca IV. lateranskog sabora. „I nije, naime, na Lateranskome saboru donesena odluka neka se Kristovi vjernici isповijedaju, zato što se to već prije razabiralo kao po Božjemu pravu prijeko potrebno i tako se ustanovilo; nego neka se svri i svatko drže propisa o isповједi bar jednom godišnje, kad već dosegnu godine razbora.“, piše biskup Dobrila.(str. 52.) Naglašava jasan nauk Crkve već u drugom stoljeću o načinu isповijedanja te „zaključuje kako se čak od apostolskoga doba, dakle po Kristovu zakonu i ustanovljenju, počela primjenjivati isповјед kao neophodan lijek za ispiranje grjeha.“ (str. 18)

Međutim, razne teološke rasprave, pa tako i o sakramenu isповједi, nisu započele s protestantizmom, već od

Molitvenik "Otče, budi volja tvoja!"

sakramenu ispovijedi

samoga početka Crkva pokušava dati jasne teološke postavke po pitanju nauka o vjeri i moralu. Dobrila je jedan od katoličkih teologa koji nakon dobro proučenog otačkog razdoblja jasno konstatira: „*Čvrst, dakle, i neoboriv stoji katolički nauk o prijekoj potrebi sakramentalne isporijedi po Božjoj zapovijedi; za nj u predaji nalazi dokaze dostatne i zadovoljavajuće onaj koji vjeru u Krista i njegovu svetu Crkvu u srcu svojemu još pothranjuje i gaji, te se ne klanja na sve strane svačijim izmišljotinama i potvorinama, ne zaokuplja ga predrasudno razmišljanje, spremam je listati pisane spomenike časne starine.*“ (str. 52.; prijevod s latinskog na hrvatski dr. sc. Mate Krizman).

Dobrila o načinu ispovijedanja

Nije bilo samo sporno pitanje nastanka isповиједи, odnosno je li božanskog ili ljudskog prava, već i pitanje slavljenja isповиједи. Praksa prve Crkve nije bila uniformirana u pogledu načina slavljenja isповиједи. Postojala je praksa javne isповиједи, ne samo za javne grešnike, te tajna isповијед, tj. isповијед penitenta samo pred svećenikom. Dobrila, sažimajući nauk sv. Ireneja iz Lyona (135./140. – 202.), izričito kaže:

„To da isporijed bude tajna i da se obavlja jednomu svećeniku, na ubo, ili pak javna koja se

Veduta leženia

NAŠA SLOGA

Mili rode!

Razum je najveći dar božji, a čovjek tim razumijei, čim više zna i umi. Tko zna, njemu dva, velika poslovica. A to će reći: što tko više zna i umi, to tim ljepe, lagle i sretnije živi. Ali čovjek nemože svega sâm ni da vidi, ni da čuje, ni da skusi, nego mora da se od drugih ljudi uči. A eno, čovjek se od drugih uči, kad uzmje knjigu, pa čita i promišlja. I to je ono, radi čega se nebrojeno knjige pišu i tolike posvud ih otvaraju: da se najme iz knjiga ljudi jedno od drugoga nauče, čega nezna.

I po Istri, pa kvarnerskih Otočih i po ostalom Primorju ima već, hvala Bogu, toliko škola, da skoro sav mlajdi narastaj umi čitati. Ali, ako je to i vredno svake i najveće hvale, ipak se neda tajiti, da ta dragocena vještina, u tih naših strana, žalibote, još malo komu koristi. Jer kod svih kolikih knjiga, što će svaki dan stampaju i po svetu štiju, u našoj jih narod jako malo prodire, pa se u nas još i danas misli i djela na onaj isti način, kao što se je to prije sto godina mislilo i radio.

Mili rođe ! Želeći doskočiti tomu skrajnomu zlu našemu, odlučili smo izdavati za te ovdje u Trstu, pod gori navedenim imenom, pučki hrvatski list, ter ti prouziti tako priliku, da se i ty čitanja uhrvatиш i staneš žrtvom nje. Da ~~ekš~~ se ti rođe, toj vještici napovedati i naveslati, ter krepko prihvatiš ruku, koju ti evo nudimo, tontin nam je poruk tvoj zdrav razum i ona živa želja, koja te je pobela mudršću, da se i trestrukoj one svojoj stare zanemarenosti i već kadu tada srobovdik i obnoviš.

Ali kako je svaki početak mučan, tako se nemoj, rode, odnahn od kraja Bog zna čemu nadati od ovoga našeg lista. Što ti možemo vec sada obediti jest to, da čemo sdušno nashlati tvoje potrebe, pa gledati, da te poslamo u svakoj stvari, koja bi ti mogla koristiti i ugodna biti. Iz njega će se, kao se utamio, skozi poljudjac, vinogradar, stokar, svilar, pčelar itd. naučiti bolje ugadjati svojemu tegu, a gospodar hlepše, sumnje i koristnije gospodariti. Iz njega će se, nadalje, naučiti poznavati običinske, pokrajinske i državne ili carske zakone, kao takodjer svoja prava i svoje dužnosti naprama obcine, naprama pokrajine i naprama celogra carstva ili države. A da znak, što biva i po ostalom svetu, naš će te list izvještjivati o svih znamenitijih dogadjajih političnih ili državnih, a najne takvih, koji bi se pobliže ticali Austrije i našega u njego živogca plemena. Kako dakle vidis, ov će ti list biti, rode, u svakoj životu prigodi, pravim i vjernim kadijentom.

Pa kako smo namisili učiniti od ovog lista živo središte svoga duševnog pokreta u tih naših strana, tako pozivamo sve rođodružne, neka se nude ni reču ni recudu, mame muke, ne biču.

izriče pred svim svećenstvom te i u nazočnosti laika – to ne pripada biti sakramentalne ispovijedi, nego se tiče načina.“ (str. 18.) Međutim, Dobrila jasno ističe da se grijeh treba ispovjediti pred službenikom

Crkve (biskupom ili svećenikom), nikačo pred laikom. Jasno se naglašava

da su služitelji sakramenta ispovijedi svećenici jer oni jedini imaju Kristovu vlast oslobođati ljudske duše od grijeha.

„A to su udjeljivali samo svećenici, a ne svjetornjaci kojima Krist Gospodin nije rekao: 'Kojih otpustite grejebe', itd.” (str. 18)

Ovaj Dobrilin rad dobro bi došao na studijima teologije, napose na području sakramentologije, kao jedan jezgrovit i sažet nauk Crkve o sakramenu ispovijedi u patrističkom vremenu. Međutim, ovaj rad bit će temelj Dobrilina djelovanja jer će u prvi plan stavljati čovjeka kojemu je potreban izlazak ne samo iz ropstva grijeha, već svakog obilika robovanja (kulturnog, političkog, nacionalnog...).

Lakrdija od

Glavni «krivac» je pop Cek koji je organizirao «fašistički napad na vjernike iz okolice» koji su htjeli ući u crkvu i tako «izazvao incident». «Milicija je uz velike napore, kako pišu, uspjela spasiti život Ukmara». Tako su Tanjug i tisak opisali događaj u Lanišću. Dakle, sve je «objašnjeno» i suđenje je moglo započeti 29. rujna 1947. pred «Narodnim sudom» u Pazinu pod predsjedanjem Ivana Motike. Pogodite kome? Ubojici? Pa da, simbolično i njemu, ali nadasve vlč. Stjepanu Ceku, mons. Ukmahu i sedmorici Lanišćana, koji su «incident» skrivili. Vlč. Cek je osuđen na 6 godina strogog zatvora na temelju optužbe da je organizirao ljudi da spriječe «vjernicima okolice ući u crkvu».

Piše Stanko Josip ŠKUNCA

Spomenuta drugarica Zlatić istog je dana kad se dogodilo ubojstvo hitno odjurila u Zagreb predsjedniku Vlade dr. Vladimиру Bakariću i noću ga probudila da ga obavijesti o «događaju u Lanišću». «Baš nam je to sada trebalo» – reče udarivši šakom o stol. Trebal je nešto smisliti i brzo se dogovoriti kako slučaj prikazati javnosti i spasiti obraz «demoratskoj» državi. Tako je izmišljeno da je «Zbor svećenika sv. Pavla» zabranio partizanima kumovati na krizmi. Uostalom, baš je Bulešić bio tajnik Zbora i zato je društvo odmah zabranjeno. Svećenici su se, pisali su, «razmiljeli po Istri i na sva usta propagirali da pripadnici narodne armije i omladina nisu dostojni da budu kumovi.» Glavni je «krivac» pop Cek koji je organizirao «fašistički napad na vjernike iz okolice» koji su htjeli ući u crkvu i tako «izazvao incident». «Milicija je uz velike napore, kako pišu, uspjela spasiti život Ukmara». Tako su Tanjug i tisak opisali događaj u Lanišću. Dakle, sve je «objašnjeno» i suđenje je moglo započeti 29. rujna 1947. pred «Narodnim sudom» u Pazinu pod predsjedanjem Ivana Motike. Pogodite kome? Ubojici? Pa da, simbolično i njemu, ali nadasve vlč. Stjepanu Ceku, mons. Ukmahu i sedmorici Lanišćana, koji su «incident» skrivili. Vlč. Cek je osuđen na 6 godina strogog zatvora na temelju optužbe da je organizirao ljudi da spriječe «vjernicima okolice ući u crkvu». Mons. Ukmah dobio je mjesec dana zatvora, što je već

Vlč. Francesco Bonifacio

odslužio, jer je bio sudionik incidenta, a Laniščani tri do pet mjeseci zatvora jer su prouzročili nered pred crkvom. «Drug» Slavko Sanković, okrutni ubojica koji je također pozvan na sud, na izjavu svjedoka i pitanje, zašto je onog dana išao po Lanišću tražeći vode da opere krvave ruke, odgovorio je da se slučajno ranio, što je sudac uvažio. Ipak je dobio 5 mjeseci zatvora, zato što se «dao od popova isprovocirati», dok je vlč. Cek do kraja odležao u zatvoru. Ubojica je po danu obavljao razne poslove, a u zatvor je dolazio samo na spavanje. Navodno se ipak pokajao prije smrti (+1985.). Kad su suca Motiku početkom devedesetih godina prošlog stoljeća pitali kako je mogao tako suditi, rekao je da je presuda došla iz Zagreba.

Udar na talijanski kler

Komunisti su posebno bili kivni na talijanske svećenike koji su ometali njihove planove, osobito ako su bili revni kao dušobrižnici. Takvi su bili Francesco Bonifacio, župnik Krasice

na Bujštini, i dr. Marcello Labor, rektor sjemeništa u Kopru. Vlč. Bonifacio, uzoran svećenik i apostol mladeži, u rujnu 1946. stavljen je na listu «za odstrjel» i ubrzo likvidiran dok se pješice vraćao iz Grožnjana u Krasicu. God. 2008. proglašen je blaženim. Dr. Labor, obraćeni Židov, lječnik, pisac i odgojitelj, padom nacizma dolazi u Kopar za rektora sjemeništa, ali su mu slovenske vlasti brzo dale do znanja da je nepoželjan i protjerale ga u Trst. Komunistička vlasti u Istri bila je zadovoljna što je talijanski kler 1947. u glavnini napustio Istru, ali su neki svećenici

Vlč. Marcello Labor

ipak pokušali ostati na svojim župama. Nakon događaja u Lanišću i suđenja fratrima u Puli, i oni su otišli. Talijanski redovnici nisu s ostalim klerom napustili Istru, nego su u svojim samostanima čekali odluke viših poglavara, dok su vlasti tražile način kako da ih što prije otjeraju. Na udaru tajnih službi našli su se fratri župe i samostana sv. Antuna u Puli, gdje im je postavljena zamka da ih se može optužiti za antidržavnu djelatnost. Ljeti 1947. kad je već bilo odlučeno da će Pula pripasti

sudjenja

Iz memorijalne zbirke Miroslava Bulešića

Jugoslaviji, jedan je naivni fratar prisao, iako teške volje, da se na tavanu vjeroučne dvorane instalira mala radio stanica odakle će u Italiju slati vijesti o stanju u Istri. Pratilo se tko fratrima dolazi, kamo idu, s kime se susreću, i na kraju je stanica «otkrivena». U mrežu su uhvaćeni i neki fratri iz Pazina i Rovinja, kao i neki civili iz Galižane. Dana 6. studenoga 1947. Samostan su okružili naoružani milicionari koji su uhitili fratre i strpali ih u pulski zatvor. U međuvremenu je crkva sv. Antuna provaljena i oskvrnuta. Fratri su 19. prosinca osuđeni na višegodišnje kazne strogog zatvora, dok je samostan konfisciran i pretvoren u đački dom. Osuđeni su fratri nakon nekoliko godina pušteni iz zatvora i pošli u Italiju na temelju sporazuma Italije i Jugoslavije o razmjeni zatvorenika. U crkvi sv. Antuna ipak je 1947. proslavljen blagdan Božića jer je nekoliko dana prije suđenja «zbog pomanjkanja dokaza» pušten jedan od uhićenika, P. Kornelije Hrelja, fratar iz Žminja. Malo zatim sti-

gla su i dva domaća fratra iz Dalmacije koji su stanovali u samostanu sv. Franje ili u Šijani, a danju ordinirali u sakristiji. Domaći fratri župe sv. Antuna mogli su se 1951. vratiti u zgradu samostana, koji im je sudski vraćen tek 1991. Franjevački samostani u Puli, Rovinju, Pazinu, (kao i oni u Zadru i Nerezinama), odlukom Generalne kurije Reda Male braće od 20. prosinca 1948. dodijeljeni su Provinciji sv. Jeronima sa sjedištem u Zadru, koja je i ranije u Istri imala svoje samostane. Slični montirani procesi održani su za samostane u Dačiji, Kopru i dr. te su završili zatvaranjem fratra, konfiskacijom dobara i na kraju protjerivanjem iz zemlje. «Opće narodno dobro» postao je i samostan sv. Franje u Puli, a fratrima je ostalo na raspolaganju tek nekoliko soba u prizemlju. U samostanu je bio najprije đački dom, a potom dječji vrtić. S obzirom da je vlastima bilo glavno da otide talijanski kler, uglavnom su tolerirale da u samostane dođu domaći redovnici.

Što se tiče talijanskih časnih sestara kojih je, iz raznih redovničkih kongregacija, krajem rata na području Istre bilo 220, i one su nekoliko godina nastavile raditi u vrtićima, bolnicama, staračkim domovima i odgojnim zavodima. Samo u Puli bilo ih je 120. Tu su ostale do jeseni 1947., a zatim ponajviše pošle u Italiju. One koje su bile ustrajnije i pokusale ostati, već su ih «drugovi» prijetnjama, suđenjem i oduzimanjem imovine, kao na pr. Kćeri Božje Provvidnosti iz Umaga, primorali da napuste Istru (1948.).

Na mjesto talijanskih redovnica koje su radile u javnim ustanovama, dolazile su od 1947. časne sestre iz Dalmacije i drugih krajeva Hrvatske, što su vlasti u početku podnosile dok nisu osigurale civilno osoblje, a potom ih otpuštali iz službe. Jednostavno se htjelo izgrađivati društvo bez utjecaja Crkve jer je vjera smatrana zaprekom za ostvarivanje komunističkog raja na zemlji.

Ateroskleroza

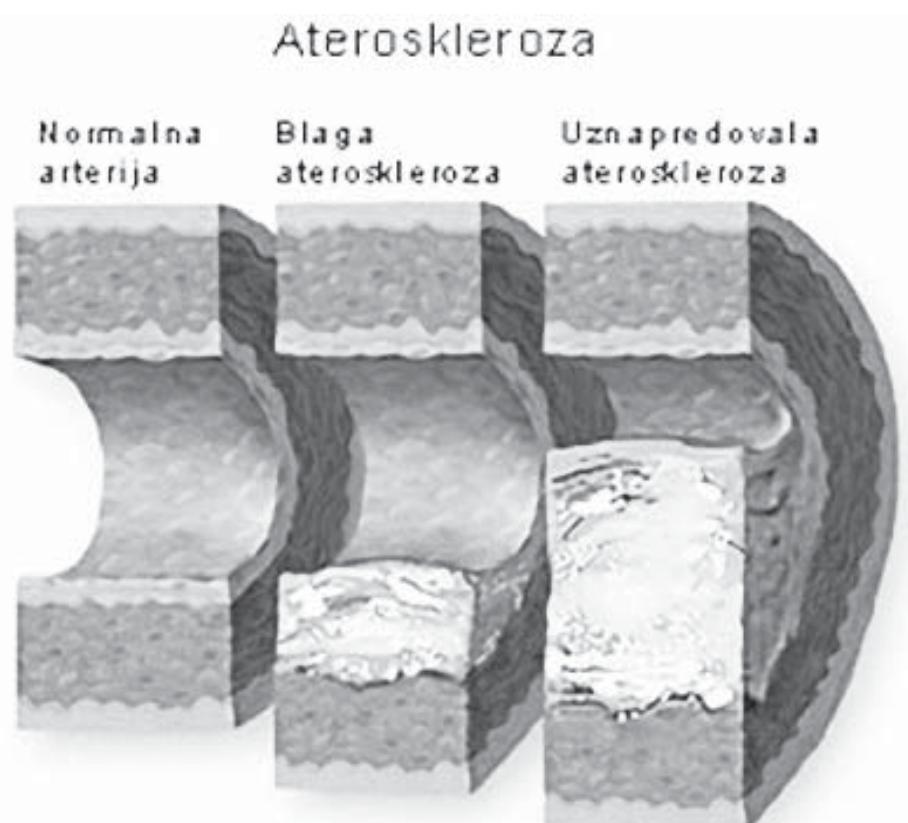
Najvažnije su posljedice ateroskleroze koronarna ili ishemička bolest srca, posebno srčani infarkt, cerebrovaskularna bolest, i to moždani udar te suženje ili začepljenje perifernih arterija, poglavito nogu, čak do nastanka gangrene.

Piše mr. sc. Andrej ANGELINI, dr. med.

Ateroskleroza je najčešća bolest arterija obilježena suženjem lumeni krve žile zbog lokalnog zadebljanja unutrašnjeg sloja stijenke koji se naziva plak. Ona je danas jedan od vodećih uzroka smrtnosti u razvijenim zemljama

Bolest započinje oštećenjem stanica koje prekrivaju unutrašnju površinu arterije (endotel) uslijed kemijskog ili mehaničkog oštećenja. Povišeni kolesterol u krvi, pušenje ili povišeni homocistein (danas jedan od sve više ispitivanih uzroka ateroskleroze) primjeri su kemijskog oštećenja, a mehanički stanice oštećuje povišeni krvni tlak, oštećenje kateterima pri dijagnostičkim postupcima ili čak infekcija. Povišeni krvni tlak uzrokuje stvaranje plakova na mjestima gdje struja krvi udara u stijenkiju žile i stvara vrtloge (na luku aorte, račvištima arterija, početnim dijelovima srčanih ili koronarnih arterija), no isto tako dugotrajno ili često stiskanje arterija (spazam) i imunološki mehanizmi dovode do oštećenja unutarnjeg sloja arterije. Na mjestu oštećenja stijenke razvija se upala, a oštećene endotelne stanice luče različite tvari koje privlače druge stanice iz okoline, kolesterol, krvne pločice (trombocite), glatkne mišićne stanice i raznim se međudjelovanjem talože u stijenku arterije.

Kao prvi stupanj razvoja ateroskleroze nastaje "masna pruga". Ona je u cijelosti reverzibilna, tako da se prestankom djelovanja štetnog uzročnika endotelne stanice posve oporavljaju. Međutim, ukoliko se izloženost štetnom događaju nastavlja, aterosklerotski plak raste i sve više sužava lumen krvne žile što dovodi do smanjenja protoka krvi te opskrbljenošću tkiva kisikom postaje nedovoljna.

Najvažniji su činioци rizika za nastanak aterosklerotske bolesti hiperlipidemija (povišene masnoće) u krvi, hipertenzija (povišeni krvni tlak), pušenje i šećerna bolest, povišeni fibrinogen, muški spol u mlađoj i srednjoj životnoj dobi, a kod žena menopauza, zatim prekomjerna tjelesna težina, povećani homocistein, nedostatna fizička aktivnost, nasljeđe i imunološka reakcija kod nekih bolesti.

Najvažnije su posljedice ateroskleroze koronarna ili ishemička bolest srca, posebno srčani infarkt, cerebrovaskularna bolest i to moždani udar te suženje ili začepljenje perifernih arterija, poglavito nogu, čak do nastanka gangrene.

Liječenje se ateroskleroze zasniva prvenstveno na prevenciji nastanka i razvoja bolesti. U primarnoj prevenciji

unaprijed sprječavamo pojavu rizičnih faktora za nastanak ateroskleroze, a u sekundarnoj sprječavamo razvoj ili pogoršanje već nastale bolesti uz smanjivanje ili kontrolu postojećih rizika. Primarnu prevenciju treba započeti što je moguće ranije, još u djetinjstvu, stvaranjem zdravih prehrambenih navika, bez pušenja, redovitom tjelesnom aktivnošću čime ćemo uspjeti sprječiti nastanak ili barem usporiti razvoj ateroskleroze. U sekundarnoj preventiji, kada bolest već postoji, puno je važnije uz djelovanje na faktore rizika, odgovarajuće liječenje same bolesti.

Ćakule pod ladonjon

Zvane: Trćemo zgoriti ud te sakranunske tepline, koja nikako ne popušta.

Jože: Je radige da popuškamo. A ti požari na sve kraje, su učinili vele škode. Mi je nevodo povida da su strahovitne vognje vidili vaje priko šatelita.

Zvane: Inšuma, spada kako da se vognji sami ud sebe nažginju...

Jože: Ma hoj zaloj boli, kumpare. Nič ni za nič. I nič ne dojde ud nič. Samo nič gre za nič.

Zvane: Si ga jušto napro zvrtolama s tima besidami. Ud vele tepline čovike ne more napro ní pensati. A ča nisu iskoristili uvo gjuho vrime ferija, kad certi vržu sve četiri zazgoron i pušte mozak na pašu, da na brzu ruku u Saboru prohuzu i zglasaju vni, kako bi se študijano reklo, kontroverzni Zakon o medicinski pomognutoj oplođnji...!?

Jože: Tr su. Će bit da je tako... Ubrnmo jenomalo ploču. Bila je milina viti i slušati vne dične kantadure i kantadurice na Večeri hrvackih klap u Trvižu. Tako se je na najlipši način proslavljala Dan pobjede i domovinske zahvalnosti i Dan hrvackih branitelja, u veselu hrvacke klapske píseme.

Zvane: Tisti dan se je na već kraji naše Istre častila Majka Božja ud Sniga eli kako je u Šumberu zovu – Petangošta eli Majka Božja ud Drenja, na spomin davnega prikazanja Lipe Divice mladoj istrijanskoj pastirici na veliken razgranaten drinu usrid boške.

Jože: Ti moren reći da si na lišo pasa ko se nisi naša na vnoj črnoj lišti dužniki našega miništra ud portafoja. Na tin silnin lištami dužniki su se našli certi ki još cikaju, niki ki nisu još ni prohodili, pak do vnih ki se štupe i ni ne znaju da su dužni.

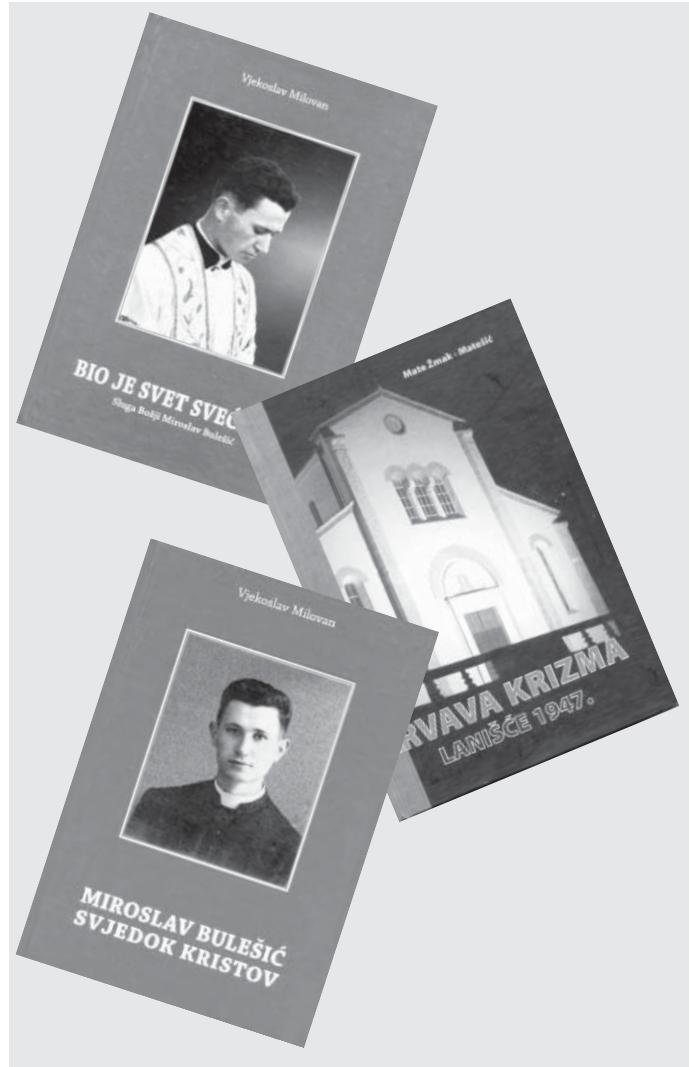
Zvane: Mi se pera da će malo po malon sve pojti na inkamat, kako jedanbot, kad su naši stari trdo zapoštali da je dug gradi drug.

Jože: Kako bilo da bilo mi smo se štabelo najili kumpiri na kaštelirskoj Gramperijadi di Kaštelirci duperaju unjele beside – selik gramperi (vajk kumpiri). I su ingordi na to.

Zvane: Pofat svih tih fešt ud jila, pila i vnih svakufoznih vatrometi na sve kraje, bi reć da anka ni tako slabo i da još nismo lačni.

Jože: A ča ćeš pekjaru i bisage uzeti...!?

Knjige o budućem blaženiku

Povodom 65. obljetnice mučeničke smrti sluge Božjega Miroslava Bulešića, čitateljima Ladonje skrećemo pozornost na već ranije izdane vrijedne knjige i svjedočanstva posvećena budućem blaženiku.

Vjekoslav Milovan: BIO JE SVET SVEĆENIK sluga Božji Miroslav Bulešić, Izdavač: "JOSIP TURČINOVIC" d. o. o., Pazin, Ordinarijat Porečke i Pulske biskupije, Poreč i Postulatura sluge Božjega Miroslava Bulešića, Pula, 2010.

Mate Žmak-Matešić: KRVAVA KRIZMA LANIŠĆE 1947., Izdavač: "JOSIP TURČINOVIC" d. o. o., Pazin, Lanišće, srpanj 2007.

Vjekoslav Milovan: MIROSLAV BULEŠIĆ SVJEDOK KRISTOV, Izdavač: "JOSIP TURČINOVIC" d. o. o., Pazin, Ordinarijat Porečke i Pulske biskupije, Poreč i Postulatura sluge Božjega Miroslava Bulešića, Pula, 2006.

Izdavačka kuća JOSIP TURČINOVIC d.o.o., Pazin, narudžbe tel. 052/ 624 342

Prodavaonice: * PAZIN, A. Kalca 2, tel. 052/ 621 082

* PULA, Danteov trg 1, tel. 052/ 216 498

Ženska vokalna skupina Kadenca i klapa Teran na 11. Večeri hrvatskih klapa u Trvižu

Povodom obljetnice mučeničke smrti sluge Božjega Miroslava Bulešića u petak 24. kolovoza bit će služena sv. misa u Svetvinčentu s početkom u 18 sati. Sv. misu predvodi mons. Dražen Kutleša, biskup porečki i pulski.

Proslava Dana hrvatskih mučenika na Udbini bit će upriličena u subotu 25. kolovoza. Svečano euharistijsko slavlje predvodi gradišćanski Hrvat mons. Egidije Živković, biskup Željezna.

Zavjetno hodočašće Istrana Majci Božjoj Trsatskoj bit će u subotu 1. rujna, a hodočasničku sv. misu u 11 sati predvodi mons. Dražen Kutleša, biskup porečki i pulski.

Sljedeći broj Ladonje izlazi 23. rujna